

ב"ה

קובץ לימוד

עמוד יומי חב"ד

גמרה מבוארת, וליקוט עיונים, סיכומים, ציורים וಹלכות על העמוד היומי

שבוע פרשת ויקהיל

"ט – כ"ה אדר א'

תשפ"ב

מסכת ברכות

דף ס"א ע"א – ס"ג ע"א

תוכן עניינים

- גمراא ש"ס וואגשל
- גمراא עם פירוש עוז והדר – שפה ברורה
- מבט לדף
- נתיבי הלכה
- רמב"ם על העמוד

שיעורים איזוריים

ארה"ב - שיקAGO

ימיים: יום ראשון עד יום חמישי

זמן: 20:30

מקום: בית כנסת חב"ד, בני ראובן

מגידי שיעור: הרב מאրקוויטש והרב הירץ שליט"א

בעז"ה בקרוב נפתחים עוד שיעורים איזוריים

שיעורים אונליין

אפשר להשתתף בשיעורים היומיים בזום:

הרב נפתלי שליט"א בלה"ק: 15:00 שעון ארץ ישראל

הרב קארף שליט"א באנגלית: 19:30 שעון אנגליה

מספר קישור לשידור חי בזום: 8951-636-5623

שיעורים היומיים גם זמינים בטלפון ע"י מערכת 'קול הלשון':

ארץ ישראל: * 6761-361-71111 | +972-361-71111

אנגליה: 0208-191-7000

ארה"ב: +1718-521-5231

שיעורים בלה"ק: 7 * וoch'c 910658

שיעורים באנגלית: 7 * och'c 999412

שיעורים גם זמינים לצפייה באתרם:

לה"ק: col.org.il

אנגלית: anash.org

הקובץ זהה ניתן להורדה ג"כ ע"י anash.org

פתח דבר

בשבח והודיה לה', אנו שמחים להגיש לפניכם, קובץ לימוד זה הכלול בתוכו הגמרות מבוארות, ביורים, סיכומים והלכות השិיכים להעמדת היומי.

עמדו יומי לאנו"ש הת typeid ב' תמוז תש"פ כעזר ועידוד לקיום בקשת הרבי הרי"צ
ומנהג חב"ד ללימוד עמדו גمرا בכל יום.

מסגרת הלימוד: עמדו ליום מיום א' עד ה' ימי ו' ושב"ק מוקדש לחזרה.

התוכנית מציעה שני שיעורים יומיים ע"י מגידי שיעורים מומחים, בלה"ק ע"י
הרה"ח ר' דן נפתליין שליט"א מגיד שיעור בישיבת המרכזית כפר חב"ד,
ובאנגלית ע"י הרה"ח ר' בערל קורף משפייע לאנו"ש בע"ת מנשستر. השיעורים
זמינים בקו טלפון של 'קול הלשון' והאתרים anash.org | col.org.il

ליתר פרטים, או להערות והארות נא לפנות במיל:
amudyomichabad@gmail.com

בהצלחה רבה ולימוד מהנה!

קובץ זה נדפס ע"י עמדו יומי לאנו"ש כעזר ללימוד הגמרא ואיןו למכירה או לרוחן וכל הזכויות שמורות.

STEINSALTZ CENTER
LET MY PEOPLE KNOW

בענין חשיבות לימוד גמרא בכל יום

• הרב הירי"צ דרש ללימוד מיד' יומם עמוד גמרא עשרה חדשים לפני תקנת הדף היומי

ביום ט' אלול תרפ"ג הכריז רבינו מאיר שפירא מלובלין זצ"ל על תקנת הדף היומי בgamra שלמעשה החלה להילמד בראש השנה תרפ"ד. אולם מה שאנו חושפים היום הוא שהרב הירי"צ בתחילת שנת תרפ"ג במהלך התוועדות של שמחת תורה ברוסטוב, הכריז על בקשתו שכל חסיד למד מיד' יומם עמוד גמרא ולאחר מכן דרש זאת עוד מספר פעמים.

• "לימוד כל יום עמוד גמראומי שהיה אנוס למדוד למחרתו פי שניים"

אח"כ בשיחת חג הגאולה י"ט כסלו של אותה שנה, אמר הרב הירי"צ: "כבר אמרנו זה בשמחת תורה, שכל אחד למד בכל יום פרשה חמיש עמו רשי" ופרק תניא ועמוד גמרא והלימוד יהיה אדעתא דנפשיה בקביעות בנפש, מי שהוא אנוס כגון שהוא בדרכ, למדוד למחרתו פי שניים.

(ספר השיחות שיחת י"ט כסלו)

ו. כבר אמרנו אודות זה בשמח"ת,
שכ"א לימוד בכל יום פ' חומש עם
רש"י ופרק תניא ועמוד גמרא והלימוד
יהי אדעתא דנפשי בקביעות בנפש, מי
שהוא אנוס כגון שהוא בדרכ, למדוד
למחרתו פי שניים, מי שאינו בר הבי
יאמר תהילים. עס איז בשוה ממש דבר

• חיים של מנוחה

גם בשיחה מיוחדת של הרב הירי"צ בתש"ד כמשמעות מה זה חיים של מנוחה הוא כותב לומדים שיעור תורה ברבים עמוד גמרא: "לומר ברכות השחר במתינות, ואם אפשר לומר תהילים לפני התפילה, לאחר תפילה שחרית לומר את שיעור התהילים ולמדוד מששו. לאחר תפילת מנחה למדוד משניות ועין יעקב ולהתפלל מעריב. ולאחר תפילת מעריב אפילו אם אין יודע למדוד בלבד הוא שומע ומאזין לשיעור תורה ברבים ולמד עמוד גמרא ולפני השינה הוא קורא קריית שמע שעל המיטה כמו שציריך. אצל אחד שכזה, היום הוא יומם ארוך וזה נקרא ימים ארוכים. וזה הביאור במה שכותב מארכיבין לו ימי ושנותיו".

(ספר השיחות תש"ד עמוד 57 מתרגמת מאידיש)

• **חסידים למדו כל יום עמוד גمرا**

גם בספר המנהגים" הרב הכהן שיחת קודש מהרב הראי"צ שהחסידים לומדים כל יום עמוד גمرا. "ולכל הפחות צריך כל אחד למדוד מסכת גمرا בשנה", ומצטט בהערות מספר השיחות ה'ת"ש ש"חסידים למדו בכל יום עמוד גمرا".

(ספר השיחות ה'ת"ש וספר המנהגים חב"ד עמוד 21)

• **הקשאים בלימוד גمرا מוריידים דאגות מפרנסת ובריאות**

"בנוגע ללימוד גمرا, שוויתר על הקביעות כי קשה להתעמק בהזה: חושבני שהוא צריך לחדש את הקביעות בלימוד גمرا, והדאגה והצער מכך שיש קשיים בלימוד וההבנה, ולמרות זאת ממשיכים ללימוד, כי זהוי חכמתו ורצונו של הקב"ה, מוריידה מדאגות אחרות וצער מפרנסת ובריאות.

(אגרות קודש ח"ד עמ' רלד, מתרגמת מאידיש)

• **גمرا ראשיתיבות של ארבעת מלאכי המרכבה**

במכتب י"ז טבת, תש"ד "نعم לי לקבל הودעה אשר ביום ח"י טבת יתמלאו לו חמיש עשרה שנים, ויה"ר מהשי"ת שמבין חמיש עשרה לגمرا הנה יגדל בתורת הנגלה ובתורת החסידות ועל פי מה שכתוב בספרים אשר גמר"א ראשיתיבות ד' מלאכי המרכבה, גבריאל מיכאל רפאל אוריאל הרי יוחדר בו תכליות עובדת הש"ת להיות בבח"י מרכבה מבואר בתניא..."

• **"באתי בהצעה שיקח עליו שיעור בגمرا"**

"בעתו קיבלתי מכתבו שלhai תשרי, וננהנתי לקשרתו בו אשר משתתף הוא בשיעורי תורה ברבים בבית הכנסת שליהם, והם לימוד משנהות ופרק תניא..."

"באתי בהצעתי אשר יקח עליו שיעור בלימוד הגمرا, ובזודאי ידוע לו אמרתו של כ"ק אדמו"ר מוהר"ש נ"ע, שככל אחד ואחד צריך למדוד בכל יום תורה שבכתב עם פרש"י, שהוא תרומות מדרשי ר"ל ונאות ה' תורה שבבעל פה כמ"ש בהלכות

תלמוד תורה ובאגרת הקודש שלכל הפחות צריך כל אחד ללימוד מסכת גמרא בשנה. (אג"ק יב' כסלו תש"א)

• **מיועט החשך שלו בגמרה - מתחبولות היצור**

במה שכותב אודות מיועט החשך שלו ויגיעתו בגמרה, - בטח זהו מתחبولות היצור לקשר מיועט האמור עם מה שלקח על עצמו ענייני קדש וכו' והרי ידוע מצוה גוררת מצוה ולא חס ושלום להיפך, וכשיראה הלעומת זהה שאין זה פועל חלישות חס ושלום במסירותו לתורת הדא"ח הדרוכותיה ומנהגיה ירפה ממנו.

(אגרות קודש כרך יד ד'תתקצב א' טבת, תש"ז)

• **להגדיל את מספר המשתתפים בשיעור הגמara**

במכتب לשילוח הנודע הרה"ח ר' משה יצחק העכט ע"ה מנוי הייבן כתב הרב נעם לי לקבל מכתבו מבשר טוב מודיע אשר ביום א' חומרמ"ס הבע"ל יתחיל שיעור לימוד גמרא ברבים, ויהי רצון שיצלח הלימוד הן באיכות והן בכמות, ז.א. בהגדלת מספר המשתתפים בו, ובוודאי תקווים הבטחת ר"ל גדול תלמוד שמביא לידי מעשה.

• **למה אין די בלימוד המשנה**

יש עניין רב בטען הלכות שעושין חילוק בעצם הדיון, וכמו Mai ביןיהם אייכא ביןיהם כר וכרכ' (רש"י סוטה ר"ב), והוא שהאמוראים חולקים בטען הדיון מפני חולקים בהדיין) של"ה ד' תי' (באופן דכאשר אינו ידוע טעמי ההלכה אין ידוע גופי ההלכה והדין, גם אם אינו ידוע הדבר ידמה דבר לשאיתנה דומה, גם יש משנהיות שהן דברי ייחיד ואין ההלכה (ע' עדות פ"א מ"ס, ועוד שא"י בחלוקת התנאים ההלכה בדברי מי (רש"י שם של"ה דקפ"א), והלומד רק משניות ואין לו מוד גמ' שהן טעמי ההלכה לאשורן על בוריין ה"ז בור (סוטה דכ"ב ע"א) (וכשאינו מקפיד על דברי חכמים שבתלמוד לדעתם ה"ז נק' רשע, כ"ג כונת רש"י שם), ואמרו חז"ל במשנה דאבות פ"ב אין בור ירא חטא שהרי אינו ידוע מהו חטא (מד"ש) ר"ל שאין ידוע את

האסור והמותר (וז"ש פ' צדיק יגעה חכמה,DBCDI להיות צדיק צריך להגות בחכמה לידע הדברים לאשורים, ובזה לשונו תדבר משפט ממשפטו של תורה, ובஹiot תורה אלקיו בלבו לא תמעד אשורי שלא יחטא, שם). וע"כ חובה על כאו"א ללמד גמרא דוקא שבזה דוקא ידע את המעשה אשר יעשה.

(אגרות קודש אדמו"ר הרש"ב חלק ד' ע' שמח)

למה אין די בלימוד השולחן ערוך

וזהו גדול תלמוד שמבייא לידי מעשה פ' שהتلמוד שלומד בהבל הפה שאפילו לומד בעניין שאין צריך למעשה. כגון סדר קדשים וזבחים ומנהגות ואפילו בעניינים שנוגעים למעשה יש כמה דברים שאין צריך ללמדם בתור הגמרא. ובפרט כי בעת יש קיצור דין'ם בשולחן ערוך והוא ג"כ גילוי רצון העליון הנוגע למעשה אף על פי כן צריך ללמד הגמרא כי אין העניין בשביל שנוגע למעשה אלא בשビル שמצויה בפה דברי תורה שמזה נעשה מكيف לנשמה להיות נ麝 עונג העליון והוא בבחינת התורה... וזה עניין שמבייא לידי מעשה.

(לקוטי תורה, דרושים לשם"ע, פ"ד ע"ב)

עַ א מֵיִם פְּלָגָה
מִקְוָה צִדְקָה כְּבָשׂ
סָמֶג לְחוֹזֵק קְמָתָךְ עֲדָא
עַ סִינְיָה קְשָׁרָה
עַב ב מֵיִם פְּלָגָה
מִפְלָגָה כְּבָשׂ עֲדָא
עַט טוֹמָא חֲרֵשׁ קִי גְּמַדִּים

ט

רבינו חננאל

ריבל העובר אחורי אשה בנהר אין
לו חק לועה-ב'. פ' חס ריגל
בקב' נפי צינן נלי נולף וקספו
וולד נגיאנס: **אלא** מעתה גבי
אלקנה דכתיוב וילך אלקנה אחורי
אשתו וגוי. טזות סות טזון פסקוק
וכ כל סמקלה ול'ג' ליהו:

כדי לקבל את החלט וביאה אל האות
הראשון מכאן למטה תורה דרך ארץ שיח
וופי מייניהו סגי ברישא אמר רב נחמן ב
אחריו אשה בדרך ואפי' אשתו נודמנה לו
ח. חלק לעולם הבא¹³ התנו לבן המוצאה מעות ל
שם טובים כמשה רבינו לא ינקה מדינה של גור
אלא"ר נחמן מנוח עם הארץ היה רכתייב¹⁴ ווילך
גבאי אלקנה דכתיב וילך אלקנה אחורי אשתו ו
אלא אחורי דבריה ואחרי עצחה הכא נמי אחרי
הארץ היה אפי' כי רב נמי לא קרא שנאמר¹⁵
וללא לפני האיש א"ר יוחנן אחורי ארוי ולא אחוי
שי"י בהכ"ג בשעה שהציבור מתקפלין ולא אמרן
נא פרחא אהדרנא ואי איבא פתחא אהדרנא ל
חת לן בה ולא אמרן אלא דלא מנה תפליין אביכ
בין שני מפחו דלב שנא¹⁶ זוכבו מות יבאים
לפתח החמתה רובין ת"ר שתי כליות יש בו בא
ה: לימינו ורעה לשמאלו רכתייב¹⁷ לב חכם ל
לשון מהתק פה גומר ושמט מכנים ומוציא ב

תורה אור השלם

- אל חבל על פיך ולקרן
אל ימיה לך להזין
לפבי אליהם כי יתולדים
בשימים ואחתה על דגאנין
על בן דוד ובברבי מושעין
 - ויזר זי' אליהם און
האָדָר זי' אונַהֲבָה
ויפּה אָפְּרִין נְשָׁמָה חֵיכָן
וידי האָדָר לְפָשָׁת חֶרֶב
בראשית ב' זי
 - אתו זי' כְּפָהָה
וחיש עלי' כְּפָהָה
וחילול לט' האָדָר
ויזנ' זי' אליהם און האָדָר
 - הצְלָל אָשָׁר קָחָן דָּאָטָן
לאשה ורבאה לא האָטָן
בראשית ב' זי
 - וירבד מישא לא האָדָר
ואל אליעזר ואל איתמר
בכינ' תומורת מישא זי
ואלכלח מינוט אצל המקבית
בי' קרש'ן הוֹאָן
 - וימתה את כל הקומָס
אשר לא פִּי אונַהֲבָה
מאקס דער בתקון ער זי
תעד עז'ו' השיטים וווער זי
האָדָר ווישאר אָך' מזושאר
אתה או' זי' כְּפָהָה בראשית ז' זי
 - רכ' וווקה ריברא ווילם אלידס
אָטָם זי' וויריא אָטָם אָטָם
בז' בְּיָמֵינוּ
 - בראשית ב'
שְׂפָרְדָּם זי' האָדָר באָזָן
דמְלִימָד שְׂפָרְדָּם זי' אלידס
עה' שְׂפָרְדָּם זי' האָדָר
 - בראשית ט'
ויפּל' זי' אל-לְּהָסָרְדָּמָה
על אָזָן וויש' וווקה זי' האָדָר
מצליחין וויניג' בְּרָאָס
התקהָה
בראשית ב' זי
 - יד' לד' לא זקְהָר דָּעָה
ווער אָדָקָם מְלָעָן
משיל' אי' צָהָב
 - ווק' וויל' מְנַחָּה זי'
ישטָה זי' ואָל האָשָׁס
ויאמָר לו' אונַהֲבָה קָאָשָׁס
אשר דרבָּר אל האָשָׁס
ויאמָר אָנָּי שְׂפָטָים זי' אָי
 - חו' פְּשָׁע אָם עזקָן וויקָס
ויל' אָזָקָן
מליכ' ב' ד'

13. וולקן רבקה ונערתיה
וירובבנה על הנגלות
ותולכבה אתריה האיש ויקח
העדר את רבקה וילך:
14. זורק מות בראש בער
שנון קומת מלחמה
מכובד סכלות מעשן:
הקללה יא
15. הלווא אם תמייבש שאה
ואם לא תמייבש לפרט
חפאת רבע ואלץ
תשוקתו ואתעה תמשל בה
ברושארה ד'
16. לב חבט למינו וללב
בסל לשלמאלו קולו ב'

הרופא פרק תשיעי ברכות

מסורת הש"ם

- תורה אור השלם
1. כי עזיאויבין אנטני ולבי
קל בלבבי.
- הלהם כת כב
2. נאם פשע לרשות בלבך
לבי אין פחד אליהם לאגד
עוינו.
- זה יגער ליקון בזון
לחדש משפטינו נשפה.
להלום כת אל
לאחבה את זיך ולבך יט
- לשמעו מלכו ולרבך יט
זהו חזק ונארך ימיך
לשבע על האדמה אשר
שביעי לאתירך לאבדך
לייביך וליעיך להת
דרך.
- ודבריך לא
5. מלחמות יט מותחים
מלחן חלום גבויים יטפוך
המלחא רבנן שבע נשים
והגיגו רוחם שלעלילו
הלהם כת זיך

מוסך ר' ש"
 למה נאמר בכל מאדם
 מהו קב"ה אנטון לילון
 טלית מניין ע"ש, פג. כט'
 פסחים (ה), ב"ד, נאמר
 בכל מאדם. אכן לומר
 לאנוינו כיוצא נ"ז יומי מכל
 תחביב נ"ז (טומין) נ"ל
 שלפעמים זאת חפץ ופשע
 שום קב"ה, נ"ק גולן מינון
 לומר נ"ז, קב"ה צוות גולן
 נ"ן קפנין ע"ק (טומין) שם.
 במורכבות, פ"ה, טומין (טומין)
 טומין, ע"ד, ב"א. לולמי
 ר' ש"ה מניי ווונר ש"ה
 בע"י. מומחה ר' דיך.
 וו"ה שומך מוקטן מניין ע"מ
 ע"ז, נ"כ ע"מ, ס"מ מומחה
 כמו מומחה, אמר להם.
 רק' א. גלק מס' (טומין).

למעלך ולג' מהולו נמערכ ופינוי יוסדה כי ה' צבופון כל הר' יוסדה ו מלך יוסדה קייננה [לעומיה] עד נמערכ עד סוף הר' יקלטן מלך עלייה על פיי כל מוקך הר' יקלטן נמערכ כל גוועה טריה מן קמוניה נמערכ כל גוועה אלרוכס ווילר ווילס יפה פינה מוקה ומוקה יוסדה פלווען זלפניאו או פלווען צלאחליין האכזב פון ודרויס יפה וכגדל כל ג' יוסדה כדרוימה ננד לייטס מנק צדרוימה

נכחין נכלם לך קשṭ ועיגל. לומדי מוּרָה ומפני מושקן כבר בועם
כלכם: וויקף צו טפה. מרכז לומלה. מפנֵי צוֹיקַלְסִס צָהָל
געוף טולו טעםך צבאה: נגצול אצן יאודה לנוינמן
מייק'יו מתחמו: גער פיטן סוף מילן זסימנא
ריאה שואבת כל מני משקן כבר בועם
מרה זורחת בו טפה ומונחתו מהול שוחק
קרקבן טוחן קיבת ישנה אף נער נעור אמר
היישן ישן הנעור נמוק והולך לו תנא אמר
שניהם ישנים או שניים נערות מיד מה
תניא רבי יוסי הגלילי אומר צדיקים יציר
טוב שופטן שנאמר ולבוי חלל בקרבי
רישעים יציר רע שופטן שנאמר ²נאם פשע
לרשע בקרב לבי אין פחד אלהים לנגד
עיניו בגיןם וזה שופטן שנאמר ³עמדו
ליימן אכין להוציא משופט נפשו אמר
ר' רבא בגין אנו בגיןם אמר ליה אכין לא
שביך מך חי לכל בריה ואמר רבא לא
אייברי עלמא אלא לרשי עגורי או עצידי
גורי אמר רבא לידע אינש בנפשיה אמר
צדיק גמור הוא אם לאו אמר רב לא אייברי
עלמא אלא לאחאב בן עמרי ולר' הניינא
בן דוסא לאחאב בן עמרי העולם הזה ולרב
תניינא בן דוסא העולם הבא: ואהבת את
י"י אלהך: ⁴תניא ר' אליעזר אומר אם
נאמר בכל נפש למה נאמר בכל מארך
ואם נאמר בכל מארך למה נאמר בכל
נפש אלא אם יש לך אדם שנגפו חביב
עליו ממומו לך נאמר בכל נפש ואם
יש לך אדם שמנומו חביב עליו מגופו לך
נאמר בכל מארך ⁵רבי עקיבא אומר בכל
נפש אפלו נטול אתה נפש תנן רבנן
פעם אחת גורה מלכות הרשעה שלא יעסכו
ישראל בתורה בא פפוס בן יהודה וממצאו
לרב עקיבא שהיה מקהיל קהילות ברבים
ועוסק בתורה אמר לך עקיבא או אתה
מותירא מפני מלכותי אמר לו אמשול לך
משל למה הדבר דומה לשועל שהוא מהלך
על גב הנהר וראה דנים שהיו מתקבצים
ממקום למקום אמר להם מפני מה אתם

שׂוֹאָצָם כֵּל מַיִּינִי מַזְקִין. לְעֵפֶת צָהָב
 קָרְלִיהָ מוֹזָמָן וְסָוָהָטָן מוֹעֵד לְזָפִינָה
 וּמוֹמִיחָנוּ מִן הַכְּלָעָם: אֲזָחָק, שָׁמָקָן: קְרָקְרָק
 טֻוָּקָן. קָמְלָכָן: אָהָה. סָחוּוטָן: גַּעֲוָה.
 יוֹצָן גַּעֲוָה. סָמְמָלְפָה וְצָהָב צָהָבָה
 מִן הַמָּף וְקָרְבִּיכָּה גַּעֲוָה: גַּמָּוק וּזְוָנָה
 נָה. מַתְנוֹנוֹת וְסָוָךְ נָה וּגְמָמָק נָמִימָה.
 בְּצָהָן חָלָר גַּעֲוָה טִיקָּה טִיקָּה וּגְמָמָה
 קָרְבִּיכָּה. קָרְבִּיכָּה גַּעֲוָה צָהָב צָהָב
 יְצָהָן. בְּצָהָן גַּעֲוָה וּגְמָמָה צָהָב צָהָב
 יְצָהָן: וְתוּמָה הַיִּזְרָעֵל שָׁפָטָע נָהָל נָהָל
 כְּלָמָרָה שָׁבָילָה שְׁלָעָה חָמָר נָהָרָה נָהָרָה
 יְתָהָה פָּמָל חָלָסָה נָגָד עַיִּינָה חָלָמָה
 יְתָהָה שְׁלָעָה סְפָטוֹן וְעַד שְׁמָלָמִיקָה צָהָלָיָה
 מַתְפָּמָל מִזְוָּדָה: יְיָ עִמּוֹדָה. סְקָכָה:
 יְמִין הַצָּוֹן לְזָהָב צָהָב נָהָב צָהָב
 צָהָב מִיְּצָה נָהָב מִזְבְּחָה צָהָב צָהָב
 צָהָבָה: נָה אָזָק מִרְחָיָה נָהָב
 צָרִיא. הָה חָמָה מִן קָרְבִּיכָּה חָמָה
 נָה קָדִיק גַּמָּוֹר גַּעֲוָה: גַּעֲזִיעָה
 גַּמְוֹרִי. רַעֲזָלָס זָהָב צָהָב נָהָב צָהָב
 צָהָב נָהָב וְלִיכְיָן לִיטְוָן שְׁלָמָן כְּלָמָן
 כְּגָון חָמָתָה שְׁסָה עַשְּׂיר מָהָר דָּקְהָמָל
 לְהָהָן כְּנָהָדָה סְפָךְ וְחָצָק יְיָ סְוָה
 (מלִיכָּה גָּן: נְזָדִיקָה גַּמְוֹרִי. רַעֲזָסָה^ג
 צָהָבָה נָהָב צָעָזָה^ד: כְּנָסָה כְּגָון רְבִי
 חָנִינָה צָנָן דָּוְסָה צָלִילָה צָלִילָה צָלִילָה
 מַעְלָזָה צָמָה נְלָעָצָה^ט (חָמִיתָה כָּה):
 נָהָב נָהָמָר צָלָל מָהָר. מָן תְּחִזְיָה
 עַלְלָךְ: וְאֵת מָקְבָּל עַלְיָה עַלְמָלוֹת
 שְׁמָמִיס. קוֹלָה קְרִילָתָה שְׁמָעָה: מַמְסִיס
 יְיָדָה^ט מַמְסִיס. מִידָּן קִיסָּה נָהָב
 וְלָהָמִידָה צָבָר וְלָסָה: מָן צָהָופָיס.
 מִקְסָס צָלָעָן גַּלְוָהָת מַסָּס שְׁרָבָתִים
 וּמַסָּס וְבָלָהָה חָרָן יְכוֹלָין גַּלְוָהָתִים:
 וְגַרְוָהָה. סִיכְלָה גַּלְוָהָת מַסָּס פְּלָטָה
 הָס מַקְסָס מַנוֹּעָה טָוָה: וְפָצָהָן גַּדְלָה.
 מַפְסִיק בְּיוֹן נָהָר שְׁבִיטָה: אֲוֹנוֹן
 שְׁאַלְלִינָה צָוָהָה. שְׁבִיטָה סְמָקָה
 קִיסָּה: אֲגָנָה צָיוֹדָה נָה וְפָנָה מַרְוָה

עג א מיי פ"ס מס' טויל
טמפלר פל' ו סמג נטען
ב' :

עד ב מיי פ"ס מלכת צים
הממלוכים פל' :

עה ג מיי סק כללה פל' :

עו ד מיי סק כללה פל' :

וועשׂ ווייח' סק פון טן
טנפ' :

רכינו חננאָל

יראה שאחכ' כל מני
משקין, טחול חישון, קיבידה
ישנייה, נגע הרשן
הגעיה, קוקבן טוחן, בכבר
רטש, רטש הוקחת ברוחה
ומונחיה (עמ' סגנון) :
החלך ל. תנא גנער שעריה
או ישן שערין מיד כו' :
רבנן דיקט זיך טוב
שופטן שנאמ' ולבי הילל
בקריין, שעיש' יער עט
שפיטן שאבדר נאום גאנט
לרשע בקרוב לכו' ו' :
בגוניג'ה הוה שופטן
שנאמ' כי עמיד לינץ' :
איינ'ו, אמר רבה בנין
בגוניג'ה אונ', אמר לה הארי
אי אונ' בגוניג'ה אונ', לא שבך
מי יעד ליל' בירין,
רביה יעד איזש בעפשא'ה
צידק דערען אונ' אונ'. אבל
פנש' איפיל' טיטל
פנש' עודו בון פעם אונ' אונ'
זוניה מלכות רעדשא'ה שמד'
על ישאל'ה טול' הוועיל
בחורה דיק' בחרב, הילך
פפוס כיל', עד שעשא'ה
פנש' אונ' אונ' קרא'ה לר'הין,
קוריית שמע'ה, והיה מוקבר
אלאו אונ' אונ' אונ' אונ'
לטמ'רדי בורו דע אונ', לא אונ'
לון כל ימי היית מצער
ואבליל' גונט אל אונ' אונ'
ועשיין שא לאיד אונ'
איינ'ו, האל הפסיק לאונ'ר
את האחד בעש'ה נטמא'ה
אתה. צו'ה כה אול' אונ' אונ'
ר' עקיבא שיז'ה שעטמא'ה
בזאת. ווונ'ג אונ' איל' אונ' אונ'
את רוש' כנד' גונט בתי
הבודה המכון דע בתי
קורש' קדר'שין. ואוקמה
יונקן אין הגז'יס ווועט'ס
ובויאו, ובמקומ' שאן גדר,
ובויאו, ובמונ' השיבניא'ה רוחה.
ירשו, לאיל' אונ' אונ' אונ'
ראשו, לא יהלן בהדעת
אש' בוקמה קו'פה אונ' אונ'
ככיפת' קומה ווועט'ס
ראש. תניא הנפנה הכל'

שהעלו ללבשה ונדרו אני ואתם כשם שדרו אבותיכם אמרו לו אתה הוא שאומרים עלייך פהך שבחיות לא פהך אתה אלא טפש אתה ומה במקומות חיוינו אנו מתריאן במקומות מיתרתו על אחת כמה וכמה אף אנחנו עכשו שאנו יושבים ועוסקים בתורה שכחוב בה כי הוא חיז ואורך ימיך לך אם אנו הולכים ומבלטים ממנה עכ"ז אמרו לא היו ימים מועטים עד שתפסו לנו וחבשוו בבית האסורים ותפסו לפפוס בן יהודה וחבשוו אצלך אמר לו פפוס מי הביאך לכאן אמר לך אשריך רבינו עקיבא שנתקפה על דברי תורה אויל לפפוס שנתפס על דברים בטלים בשעה שהציאו את ר' עקיבא להרינה זמן ק"ש היה והוא סורקים את בשרו במסדרות של ברול והוא מקבל עליון על מלכות שמים אמרו לו תלמידיו ובינו עד כאן אמר להם כל ימי היהי מצטרע על פסק זה אבל נפשך אפילו נוטל את נשמרת אמרתי מה יבא לידי ואקימנו וככשוו שבא לידי לא אקימנו היה מאיר באחד עדר שצחה נשמותו באחד יצתה ב'ק ואמרה אשריך ר' ע"ש יצאה נשמרת באחד אמרו מלאי הרשות לפני הקב"ה וזה תורה וזה שברה ממהים י"ד י"ז ממהים וג' אמר להם חלוקם בחיים יצתה בת קול ואמרה אשריך ר' ע"ש שאהה מזומן לחיה העווה"ב: לא יקל אדם את ראשו כנגד שער המורה שהוא מכובן כנגד בית קדרשי הקדרים וכו': אמר רב היהודة אמר רב לא אמרו אלא מן הצופים ולפניהם וברואה איתמר נמי א"ר אבא בריה דרבנן ח'יא בר אבא המכין ייחונן לא אמרו אלא מן הצופים ולפניהם וברואה ובשאנן גדר ובזומן שהשכינה שורה ת"ר הנפנה ביהודה לא יפנה מורה ומערב אלא צפון ודרום ובגניל לא יפנה אלא מורה ומערב ורב יוסף מתיר שהה ר' יוסי אומר לא אסרו אלא ברואה ובמקומות שאין שם גדר ובזומן שהשכינה שורה וחכמים אוסרים חכמים היניו ת"ק איכא בגיןיו צדרין תניא אידין הנפנה ביהודה לא יפנה מורה ומערב אלא צפון ודרום ובגניל צפון ודרום אסרו מורה ומערב מורה ורב יוסף מתיר שהה רבי יוסי אומר לא אסרו אלא ברואה וכל רבי יוסי הדרה אמר בזומן שבית המקדש קיים אסרו בזומן שאין בית המקדש קיים מורה רבינו עקיבא אסור בכל מקום רבינו עקיבא אמר בזומן מהו עקיבא אופר בכל מקום. מולי וכו' ופיו למיעך וממקיע הפליג בזומן לרין ומפלג בזומן וכו' ובלנד צחין סס כתמן: נגה

רבי עקיבא אומר בכ"ל מקום. מולו
להוציאו וכפיו למלצת וממקין
חפלו נזון להרץ ומפרק ציירות נמי
ויגלד שallow סס כתמן:
רבנן

עשו א' מ"מ פ"א מס' מילוטים
 דשות פ' לפ"ג ו' מוש"ע
 הול' כ' ס' קשיש כ' :
 עורך ב' מ"מ ס' מוש"ע סס
 מס' י':
 ג' מוש"ע ס' מילוטים ח':
 עשת' [ב'] ו' מ"מ סס':
 ה' ק"י ו' מוש"ע סס':
 ב' ר' ז' פ"ג מאל' מוש"ע
 מוש"ל מילוטים מוש"ע ו' מילוטים
 סס' י':
 פ' א' מ"מ מילוטים
 דשות ס' ל' ו' מוש"ע
 הול' כ' ס' קשיש כ' :
 ב' ב' מ"מ פ' מילוטים
 ק"י י"ד קיון
 דעת קשיש ה' ל' ק"ס
 פ' א' דקמ' ק"ר :
 פ' ב' מ"מ פ' מילוטים
 דשות ס' ל' ו' מוש"ע
 הול' כ' ס' קשיש כ' :
 פ' ב' מ"מ ס' מילוטים
 ק"י י"ד ק"ס
 כ' ג' קשיש כ' :

רביינו חננאל

הלו: ראה ואפק. עס לחמו שימה
מת מטמך מעulos צחמה נוהג קלות
עלין. צווע שמלולו: נעמי סורה.
ה שנגינה אן פצעון ולרגום וופל

רבא מקמי דהוה רישא כי' בתר
דריך עבדה ליה בותא
מנחאה ליה אידי כי'. מימס דעכ' גן
מאל לגן עד מהל פעניימו אן חכ'י
בלדמעם עלי' עוזגדל דבר סדרין
כך נצחים דקונמרא ווועס דציטינו
הלהער צי' מהיל גאנמיס דרכן כסוף פרק
עלע' (ז' קא). ווועס קימיס דעלען
(ז'). מנטש דרכא צמפלוס פערילטה
קדוש פעניימו דהכ'י וויל מל מוקס
גן נפערלא עד היל ערוי:

סליקו תומפות דמסכת ברכות

תניא אמר רבי עקיבא פעם אחת נכנסתי
אחר ר' יהושע לבית הכסא ולמדתי ממנו ג'
ברבים למדתי שאין נפנין מורה ומערב אלא
נפנן ודורום ז' למדתי שאין נפרען מעומד
אלא מישוב ז' למדתי שאין מוקחין בימי
אלא אמר ליה בן עזאי עד כאן העוז
ברך אל תורתה היא וללמוד אני צריך
פנידך בן עזאי אומר פעם אחת נכנסתי אחר
כמי עקיבא לבית הכסא ולמדתי ממנו ג'
ברבים למדתי שאין נפנין מורה ומערב אלא
נפנן ודורום ולמדתי שאין נפרען מעומד אלא

(ג) מק' לד' פ"י, (ג) מגנוליה
 כתם, (ג) מגנוליה, (ג) בילבָדְגַן
 פ' מ' ס' כ' וגדיל' פ' צ'י'
 (ט) טראפה פ' מ' י' מס',
 (ו) פ' פְּסִיכָה צְבָנִים כְּסָמָת
 מס' מ' ועומק נֶפֶשׁ מִן
 סְפָלָנִים וְסְלָמִים נְעִזָּה
 קֵידָה. מִלְוָן, (ח) צ'י' מ' ;
 (ט) סְוִירָה ג' ; (ו) נְצָלָה כ' ;
 (א) נְצָלָה כ' ; (ב) נְצָלָה כ'
 (כ) צ'י' .

מוסך רשי
ולמלומד אין ציריך. חוץ
חויל נקדים קיימים (טמיה ח).
הויל שגנבה ברכות. מילוי
קניות (טב' ח). כדי
שליא יהא ציריך להתרחק.
דרשוין לפנים צוים קרי
שימליךם ספק אסרך די צול
יאו מהלכים וכלה טהרה
ההוריות (בג).

פָּחַד מְלֵאָה מִלְּאָה
סָלָבָה חֲמֹרָה שָׁמָןָה
טוֹבָה יְהוָה קָרְבָּןָה
פָּטַח בְּמַיִּין זָקָן סָלָבָה יְמִינָה
סָלָבָה כְּמַעַן :
ג' :

1. ואמרו הלוים שעשׂו
בכובד מאיל גוף נשגנעה שזכה
והוירה שנבהה בפתקה קמוץ
2. ברכותם עת העמל וברכו שם
בכבודו ומומרם על כל ברכה
תולדהך נמנית כי אימר
3. שמען לאבריך זה לדרך ואל
שורטן כי קחנת אמתך
4. עת לעשות ליל הפור
תולדהך: לילים קשׁ קטו
5. משׁרין ונוקת עוד הוושך
משׁיר אך להלחותך
6. בבל רציך עשו והו
ישיר ואחדתך: שלל ג' ו'
7. ואובך בזק מאות ח' כד
איש אשר ימן לפלון לו
8. איש אשר ימן לפלון לו
בגדה: דבריך אל בני ישראל
9. דבר אל בני ישראל
אמורתי אלכם אשׁר כי
תולשה שנות מילודה בו
מעעל:
10. והובא לאשׁת אל
אל בוכן ובוגבאי את קרכנה
עליה עלייה האתיקה כבונַת
שעתם עילו לך עליון ורין
לאו אין עילו לך פון מוקת
קאות הד אונתת ורין
11. והקה שדי בצעיר וכקסַ
תולשהותך: איר בז'חה צר
בקבוקה: משׁיל כד
12. הדרתית פון זברה צר
בקבוקה: משׁיל כד

רביינו חנניאל (המשך): וזה עקרון כן יומך ערך נסמן בזיכיון צבאות קדושים צפוף כמלך נסלה דעה נעלם סניות צפוף כמלך (דף קכ'ב): ותמונה

ו. שנא'⁷ איש רעים להתרועע את יוסף אפטורופום ברוחו
שתה לומר לך ⁸ שכט הרואה מה נסמכה פרשת סותה
כחן סוף נזכר לכהן על ידי
ו. וכחיב ⁹ והביא האיש את
כבר מרב נחמן בר יצחק ואם
א"ר הונא בר ברכיה משומש
ו. יהוה שדי בצדך וכסף
כסף תועפות לך א"ר טבי
ואר ¹²חרתפתה ביום צרה צר
מכל מקום אמר רב ספרא
שננים וכובע חדשים בחוץ
הדורות הם ואבותיהם שמשו
לפניו בספר דניאל התחול
של שואם של תחו הם
שליהם מפני מה אני מטה מא
וקובע חדשים בחו¹¹ אמר
גהה רב עקיבא שלא היה
שהונחה נעשו תישים בעלי
מומט ואם לאו יהא בנדוי
ואמרו

ו. פולין. מלפלוּס נְצָחָה שְׁכִינָה
בֵּין קַנְּסָה מִינָה. חֵס רְחוּת פְּרָקְמִינִית
אֲסֻפָּה לְהַמִּיקָּר: פְּשִׁיטָה. סֶל לְהַנִּינִי
בְּכָלָס צְפִי רְבוֹ נְמָה לִיהְ לְהַנִּינִי
מְמֻמָּעַ מְלָלָה: נְצָבָעִין צָוָן.

מן רקיוק מיניס לאיקוּוֹל טמיל דכוי מולא ציוויל גנַּל נְלִיף לְקִיקָּס לְפָמִילָה נְקָס שְׁמִים: כֵּי גְּלִימָן וְלָמָד נְלִיטָוּלָה: וַיְצִיל אֶס צוֹל קְנוּן וּקוֹנָה מִינָה וְהַמָּה נְלִמָה לִי פְּטִימָה צְלָל יוֹלָס בָּרוּךְ פָּרָה לְלִלְלָן מִן

ואימא הָר הַבַּיִת דָאָסָר בְּמַגְעָל לִילְפָא מַמְגָעָל אַבְלָה^(ב'ה) דְשִׁרִי בְּמַגְעָל אֲדִילָף מַמְגָעָל וְלְהִידָר נְלִיף מַקְפָּנְדָרִיא וְלְאָסָר אַלְאָ אָמָר^(ג') רְכָא כִּי בֵיתוּ מִה בֵּיתוּ אֲקְפָּנְדָרִיא קְפִיד אַיִשְׁנָא אַרְקִיקָה וְמַגְעָל לְאָ קְפִיד אַיִשְׁנָא אַפְּ בָה אַקְפָּנְדָרִיא הָוָא דָאָסָר רְקִיקָה וְמַגְעָל שְׁרוֹבָה: כָל הַחֲתָמי בְּרֻכוֹת שְׁבָמְקָדְשׁ וּכְרוֹבָה: כָל בָּרְכוֹת עַל מִהְמָה לְפִי שָׁאַין עֲנוֹן אָמַן בְּמַקְדָּשׁ שְׁנָאָמָר^(ד') קְוּמוּ שָׁאַין עֲנוֹן אָמַן בְּמַקְדָּשׁ שְׁנָאָמָר^(ה') בְּרוּכוֹת הַתְּמִימָא בְּשַׁלּוּם חֶבְרוֹן וּכְרוֹבָה:^(ו') מַאי וְאָמָר וּכְיַיְמָא בְּעֵינָיו מַדְעַתָּה דְנַפְשָׁה קָאָמָר תְּשִׁיבָה^(ז') עַמְּךָ גְּבוּר הַחִיל וּכְיַיְמָא מַלְאָךְ הָוָא דָקָאָמָר לְיהָ לְבָדְעָן תְּשִׁיבָה^(ז') אַל תְּבָזֹעַ כִּי זְקָנָה אַמְּךָ וְאָמָר עַת לְעַשּׂות לְהָ הַפְּרוּ תְּוֹרַתְךָ אָמָר רְכָא הָאֵי קְרָא^(ט') מְרִישָׁה לְסִפְרָה מַדְרִישָׁה מִסְפִּיחָה לְרִישָׁה מַדְרִישָׁה מְרִישָׁה לְסִפְרָה לְסִפְרָה מַדְרִישָׁה עַת לְעַשּׂות לְהָ מַאי טָעַם מִשּׁוּם הַפְּרוּ תְּוֹרַתְךָ מִסְפִּיחָה לְרִישָׁה מַדְרִישָׁה הַפְּרוּ תְּוֹרַתְךָ מִטְּשָׁטָה עַת לְעַשּׂות לְהָ^(ט') תְּנִיאָה הַלְּל הַזְּקָן אָמָר בְּשַׁעַת הַמְּכַנְּסִין פּוֹר בְּשַׁעַת הַמְּפֻזְרִים כָּנָס וְאָמָר רָאִית דָוָר שְׁהַתּוֹרָה חֲבִיכָה עַלְיוֹ פּוֹר שְׁנָאָמָר^(ט') מִשְׁפָּיר וּנוֹסֵף עַד וְאַם רָאִית דָוָר שָׁאַין הַתּוֹרָה חֲבִיכָה עַלְיוֹ כָּנָס שְׁנָאָה עַת לְעַשּׂות לְהָ הַפְּרוּ תְּוֹרַתְךָ דָרְשָׁ בָּר קְפָּרָא וְלָת^(ט') קְבּוּץ קְנָה מִינָה בְּאַתָּר דְלִית גַּבְرָתְמַן הַיּוֹגֵר אָמָר אַבְיִי^(ט') שְׁמָמָר אַבְתָר דְאִית דָוָר שָׁאַין הַתּוֹרָה חֲבִיכָה עַלְיוֹ כָּנָס נְצִרָה אַלְאָ בְּשַׁנְיָהֶם שׁוֹין דָרְשָׁ בָּר קְפָּרָא אַיזּוּחוּ פְּרַשָּׁה קְטָנָה שְׁבָל גּוֹפִי תּוֹרָה תְּלִיּוֹן אַסְהָוּת אָמָר רְכָא אָפְיָלוּ לְדָבָר יְוִרְבָּה^(ט')

דרש בר קפרא לעולם למד אדם את בנו אומנות נקיה וקהל מה היא אמר רב חסדא מהחטא דה תלמידות: תניא ר' אומר לעולם אל ירבה אדם רעים בהזק בתרניא ר' אומר יאל ימינה אדם אפטרופום בהזק ביתו שאלמלי לא מינה פוטס סוסטה בקלוקלה זיר עצמו מן היין אמר חזקה בריה דר' פרנק אמר רבי יוחנן לפرشת תרומות ומעשרות לומר לך כל שיש לו תרומות ומעשרות ואינו נוטה אשתו שנאמר ואיש את קדשו לו היין וסמק ליה איש כי תשטה אשתו גנו ולא עוד אלא סוף שנצחך להן שנאמר ואיש את קדשו לו היין ר' שמאן סוף מה עשר שנאמר איש אשר יtan לכחן לו יהיה לו יראה ממון הרובן ר' אלעזר הקפר כל המשתחף שם שמים בצערו כופlein לו פרנסתו שנאה תעופתך לך ר' שמואל בר נהמני אמר פרנסתו מעופפת לו צפורה שנאה אמר ר' יאשיה כל המרפא עצמו מדברי תורה אין בו כח לעמוד ביום צרה שבחכה אמר בר מותנה אמר שמואל ואפילו מצוה אחת שנאמר הערב שאלץ שגורו אחריו שני תח' רבי יוסי בן ציפר ובן בנו של זכירה בן קבוצת לארץ בהם אמרו לה ללימוד תורהaban הכריי [עליהם] אנשים הללו גודלו בברית המקדש כאותה ששנינו זכריה בן קבוצת אמר הרבה הרבה קרייזה הוא מטמא והמ טהורים הוא אסור והם מחרירים הכריז [עליהם] אנשים ההוא כבר בניו ואי אתה יכול לסתור כבר גדרת ואי אתה יכול לפרקן אמרו להם והלא עקיבא בן יוסף היה מעבר שנים וקובע חדש בחוץ אמרו להם ובמותו בארץ ישראל אל' אף אני לא הנחתי במוות בא' אמרו לו גדיין קרבנים והם שנרגנו אצלך וכן אמרו לנו לנו כו' ואמרו לו בשמו אם שומן

בג' שפּוֹת מִכְנָן, כֶּלֶב רַדְכֵן דָּעַה. אָמַר רָאָב אֲפִילָוּ המְתֻבָּן לְשָׁוֹשָׁן בִּיהִי, כִּיון שָׁמִים יְמִין שְׁחַקְבָּה יָדוֹעַ מְעַשְׂרָנִים, הַיּוֹנוֹ דְּחַמְּבָבָה וְהַזָּהָר יְשָׁרָאֵלָהָהָה. תְּנִיאָ רִ' אָמַר אֶל מִנָּה אָדָם אֲפִיטְרָה בִּיהִי,

לעומת רשותה של מוסוף רשות, מוסוף מינהל מקרקעין יישם בפועל החלטות מוסוף רשות, ורשותה של מוסוף רשות תישמר כרשות מקומית. מוסוף רשות יישם את החלטות מוסוף מינהל מקרקעין, אך לא יישם כל החלטות מוסוף מינהל מקרקעין, כיון שמוסוף מינהל מקרקעין יישם רק החלטות מוסוף מינהל מקרקעין.

וְאַנְגָּרוֹתִים כְּבָרִתָּה שְׂוִיר הַעֲלָמָה
בְּכָלְקָלְקָלְלָה הַיְמָם אַמְּדוֹ אֶלְיוֹן
הַכְּנִין שְׁוֵרָה אַלְמָא אַלְמָא,
מִן הַלְּלָם וְדַעַת הַעֲלָמָה
בְּגַם אַלְמָא אַלְמָא.

הכל לטובה, וכן כאן, הרי אם היה הנר דולק, או התרנגול קורא, או החומר נוער, היו הגאים מבחנים כי ושובים גם אותן, אם כן מה שנטלו ממי שלושתם היה לטובתי.

מימרא נוספת בעניין התנהגות בעת עריה: ואמר ר' הונא אמר ר' משום רבבי מאייר, לעילם יחו רבבו של אדם מוצפין לפניהם הקדושים ברוך הוא – שאם באה עליו עריה לא ידבר קשות כלפי מעלה אלא רק יבקש רחמים, שנאמר (קהלת ה, א) 'אל תבהל על פיך, אבל ימחר להוציאך דבר לפניהם האלהים, כי האלהים בשמיים ואתה על הארץ, עלי בון והוא רבריך מעתים'.

שנינו במקרה, שהפסק (ורבים זה) ואהבת את ה' אלהיך בכל לבך בא ללמד שחייב אדם לעבד את ה' בין ביצר הטוב ובין ביצר הרע. הגمرا מכיאה דרשנו ווספת בעניין היצרים שיש לאדם. דריש ר' נחמן בר רב חסדא, פאי דרבנן (בראשית ב) 'ויעזר ה' אלהים את האדם, בשני יוד"ז – ויעזר' הרי זה אליו כתוב עםיים יוצר'. אלא שרמו בו הכתוב לשוני זרים ר' ברוך הוא באדם.

אחד יציר טוב, ואחד יציר רע.

מקשה הגمرا: מתקוף לה רב נחמן בר יציר, אלא מעתה, בהמה דלא בתיב בה ביצירתה לשון יוד"ז, לית לה יציר – וכי אין לה יציר הרע, והוא אן קוינן דרבנן, גנסבא ובנטא – והרי את רואים שהוא מוציא גושכת ובועטה, מוכח שיש לה יציר הרע. אלא יש לדרש פסוק זה בדרבי שמיעון בן פוי, דאמר ר' רבי שמיעון בן פוי, נאמר ייוצר בשני יוד"ז, והרי זה אליו כתוב עםיים יוצר, כדי שנדרשו, אווי לי מוציאר, שיטרדי בהרהוריו עבריה כל ומן שלא אלך אחר עצה יציר הרע, ואוי לי מוציאר, שיטרדי בהרהוריו עבריה כל ומן שלא אלך אחר עצה יציר.

עצתו. אי נמי אפשר לדרשו בדרבי רומייה בן אלעדר, דאמר ר' רומייה בן אלעדר, נאמר בבריאות האדם ייוצר בשני יוד"ז, משמע רומייה בן אלעדר ברוך הוא באדם בראשון – שני פנים בראשון שהוא בו שתי צורות שונות, למלוך, דו פרצופין – שלא היה גופו פנים ואחר כבני אדם, אלא פנים ונפניהם, מצדו האחד זכר ומצדו השני נקבה, שנאמר (תהלים קל ט) 'אחוֹר וְכֶם אַרְתִּגֵּן' – מלפניהם ומאתורי צרת לי צורת פנים. ואחר כך חתכו הקב"ה לשוט ביריות נפרדות, זכר ונקבה. הגمرا מביאה מחלוקת/amoraim בעניין זה: נאמר בבריאת חוה בראית ב-כ"ב – זיפל ה' אלהים תרדמה על האדם וישן, ויקח אהת מצלעתו ויטיג בשר תחתנה, ייבן ה' אלהים את הצלע אשר לך מן האדם לאשה ובאה אל האדם. רב ושמואל ודלקו ממי הצלע הנכרצה בפסוק זה, והוא אמר שכונת הכתוב לפרצופין נספה, שהיה לאדם מתחילה בראיתו ואחר כך הפידים הקב"ה ובכ"ב שנדרשו שכונת הכתוב ליבב שהיה לו לאדם מתחילה בראיתו, ודקב"ה נתלו מאדם ויצור ממו את חוה.

מקשה הגمرا: בשלמא למאן דאמר השצעליא היא זנב, היינו דרבנן ביצירת חוה (שם ב' יובן ה') אליהם את הצלע אשר לך מן האדם לאשה, שאחר נסילת החוב ממנה אשתו, ותתבהה עלי. אלא למאן דאמר זנב, פאי ירמיה, לא נצרכה אלא למקום חתק – לסגור את הבשור שנשאר בתוחם במקומות החותר.

מקשה הגمرا: בשלמא למאן דאמר השצעליא היא זנב, היינו דרבנן ביצירת חוה (שם ב' יובן ה') ייגדור בשר תחתנה, שאחר שנטול את הפרצוף השני ונשאר במקומו גומא והיה צריך למלאה בבשר כדי שלא יראה את הגומה שנשלה ממנה אשתו, ותתבהה עלי. אלא לא היה האדם חסר כלום. מתרצת הגمرا: אמר ר' רבי ירמיה, ואיתימא – יש אומרים שאמר זרבוב' זבר' – ואיתימא רב נחמן בר יצחיק, לא נצרכה אלא למקום חתק – לסגור את הבשור שנשאר בתוחם במקומות החותר.

מקשה הגمرا: מתרצת הגمرا: למאן דאמר השצעליא היא זנב, היינו דרבנן ביצירת חוה (שם ב' יובן ה') אליהם את הצלע אשר לך מן האדם לאשה, שאחר נסילת החוב ממנה החוב'ה את חוה. אלא למאן דאמר זנב, פאי ירמיה, הרי הדיחה בבר בנויה בוליה, והקב"ה רק חתכה והפרידה מארם. מתרצת הגمرا: לשיטהו נוצר פסוק זה לברכות שמיעון בן מנשי, דריש ר' רמייה, מילמד שקלעה הקירוש ברוח הוא לתוכה – עשה לה קליטת שעיר ליפותה, והביהה כר' לאדם בראשון, והריהה שלשין זיבן מתפרשת על קלילית שעיר, שבון בברבי מים קוריין לקליעתא – לקלילית שעיר, בוניריה'.

דרישה אחרת מאותו פסוק: דבר אחר, מהו שכחוב ביצירת חוה (יבן), בלשון בניין, אמר רב חסדא, ואמרי לה במתניתא תנא – ריש אומרים שכבר שינו כבר בבריאתא, מילמד שבקאה הקירוש ברוח הוא להזוה בצעורה בגין אוצר של תבואה, מה אוצר זה בנים אותו קוצר – צרו מילמעליה ורחב מלמפה ברי שובל לקלבל את הפיות לכל גובחו, כי אם יהיה להיפר, צר מלמטה וחוב מלמעלה, יביברו הפירות על כתליין מכאן ומכאן ויטו את הכתלים, אף האשה קצהה מלמעלה ורחה מלמפה ברי שתוכל לקלבל את הולך.

הגمرا וורשת גם את סופו של הפסוק: לאחר שנintel הקב"ה את הצלע מן האדם וברא ממנו את חוה, נאמר (שם) 'יביאיה אל האדם'. אמר ר' רומייה בן אלעדר ומברא ממי שבעש האדים תחילה, הרי ברוך הוא שושבini? ארטם בראשון – מעתסק בערך תחנותו וסודות

לקחתה אל יצחק (בראשית כד ט) יפקם רבקה ונערותיה ותרבכנה על הגמלים ותלבנה אחרי הארץ/, התיבות יהלמנה אחרי האיש' מיתורתו, באו ללמד שהלבו רודוק אחרי האיש (אלעוזו) ולא לפני הארץ, מכאן שאסור לאיש לבת אחרי אשה בדרך. הגمرا מביאה דינם נספבים בעין הלוון: אמר רבי יוחנן, מוטב לעבור אחורי ארץ, אף שיש זהה ספק שכבה שמא יגע בו הארץ, ולא לעבור אחורי אשה, אף שיש זהה חשש הרהור, ולא לעبور אחורי מקום של עבדות פוכבים ומולות, שהוא ימשך אחרת. ומוטב לעבור אחורי עבדות כוכבים ומולות שהוא חשש בלבד שמא ימשך, ולא לעבור אחורי בית הכנסת בשעה שהצבוד מתקלין, כיון שהרואה אותו עבר שם ואינו נכנס להחפהל עם העיבור סובר שהוא פרוק על המצעות וmoboa את בית הכנסת. ואולם לא אמרן שיש בה איסור אלא באופן דלא דרי מידי – שאינו נושא שם ממשי, ואילו דרי מידי לית לנו בה – אבל אם נושא ממשי הרי אין בה גני לבית הכנסת, כי מוכחה שם שאינו נכנס הוא מפני המשוי שעלי. ולא אמרן אלא דליך פתחא אחידנא – שאין בתחנה נוסף בה לבת הכנסת, ואילו איבא פתחא אחידנא – שאין אבל אם יש פתח נסוך הרי אין בה בין לבית הכנסת, כי הרואה אין אותו לבות שעתיד הוא להכניס בפתח השני. ולא אמרן אלא דלא רכיב חמרא – שאינו רוכב על חמור אלא מהלך ברגלך, אבל רכיב חמרא לית לנו בה, כי הרואה אין אותו לזכות שאינו נכנס מפני שטרוד לשמרו את חמונו. ולא אמרן אלא דלא מגה תפליין, אבל אם הוא מגה תפליין לית לנו בה, שהרי התפלין מוכחות עליו שהוא זוודף מצעות ואינו ממובל התפללה.

הגمرا מביאה דרישות נספות בעין יציר הרע שבארם: אמר רב, יציר הארץ דומה לובוכ ווישב בין שני מפתחיו החלב, שנאמר מה להלהי. איזובי מות באיש וביע שמן זוקה, ופירושו, יציר הארץ כנזה רכיב חמרא – שאנו את השם הטוב שיש לאדם. ושמואל אמר, יציר הארץ במנין גורגר של חטה הוא דומה, שנאמר לפתח חטאת רוחיתך (בראשית כד) ופירשו, שעל פתח הלב ורבע חיטר שהוא כמין חטה. פנו רבנן שתי כליות יש בו באדם, אחת מהן יוציאתו לטובה – יעצטו לננות אל הדרך הטובה, ואחת יוציאתו לערע. ומסתברא רטובה לימינו – ומסתבר שוכבולי היא העוצמת לננות אל הדרך הטובה הנמצאת לעזר ימין של גופו, והכוכלי הארץ הנמצאת לשמאלו, רכיב חי' (קהלת י) 'בל' חכם לימינו ולב בסיל לשלמאלו', ופירושו, שיש ללוב שני יועצים, זה שמיימי מיעץ לו חכמה וזה שמושמל מיעץ לו כסילות, ואלו שתי כלויות. הגمرا מביאה ברייתא בעני תועלת הכלויות ושאר איברים שבגנו: פנו רבנן, הכליות יוצאות את הלב לעשות טובה או רעה (כפי שתהבר), והלב מבין את עצמן ומוחלט מה יש לו לעשות אם לשימושו לעצצת או לא, והלשון מתחדש הדבר להצעיאו מפיו, והפה – והשפטים גוזר להצעיא את הדיבור לחוץ. החותם מבנים ומוציאא בל מני מאכל. הקנה מוציא את הקול מן הגרון.

חופתו לשמהו, מכאן לפרק תורה ופרק ארץ, שיחזור גrole עם קטע בשושבינות, ואל ירע לו – ולא יהיה הדבר רע בעניין. מבררת הנגmo: ולמן דאמ' ר' נחמן שחייב מטה פראטז, ובנרא גוף אחד שהיה וכבר מכאן ונכח מכאן, ר' מניינו צגי בריש – מי מהם היה מהלך בראש. בולם, האם היה הוכר מהלך לפניו ומגע נחמן שבר בראש, אמר רב נחמן בר יצחק, מסתברא דנברא צגי בריש – מסתבר שהאהיש היה מהלך בראש, שבין היא ודרך ארץ, דתנייא, לא הילך אדים אחורי אשה בדרך טמא אם היא אשתו מכל מקום הרוי זה מגונה. ואם נדרגה לא אשת איש מהלך לפניו על הנשר, יסלגנה לאדרין – ילך מן הצער עד שעיבור לפני.ומי שאינו נזהר בזה, אף שעיבור ידיו מכל מקום יש לו חלק לעולם הבא, ואולם כל העזב אחורי אשה נשואה כשהיא עוברת בנהר בתוך המים, אין לו חילק לעולים הכא, כיון שמבוגהה את בגדי כדי שלא ירטבו מן המים והוא מסתבל בברשתה. הרוי מבואר בבריתא זו שאפיו אם היא אשתו אין לו לבת אחריה, לפיקר יש לומר שוגם בתחלת יצירת האדם שהוו שמי פרוטפין, הוכר היה מהלך מלפנים. ברייתה נוספת בעניין איסור הסתגלות באשת אש: פנו רבנן, המפראה – והמונייה מעות לאשה מידיו לרעה, אם עשה כן מתוך מחשבה רעה כדי להסתغل בה, אבל ישבו ייש גינהם, שנאמר במג' ר' ניקח רבינו לא ניקח מרינה של גינהם, שאילו אמר ר' ניקח ר' ניד – אבל אם הוא נזהר להחרחק ממשילאי כו' ייד לר' – ואילו אם הוא ממש ר' ניקח ר' ע, כלומר, לא ניקח מרינה של גינהם. עוד בעניין הילוך אחר אש: אמר רב נחמן ביר עקיב, מונצח אביו של משמון הגבורה עם הארץ היה, המקור לבר, רבתיה שבאה אשתו לומר לו שיבוא עמה אל המלך העומד בשודה (שופטים יג י) 'ויקם וילך מנוח אחורי אשתו' וו, ומוכחה שלא למד אצל החכמים ולא ידע הילכה זו שאין לאדם להילך אחריה אשtha, ואילו היא אשתו. מקשה הגمرا: מתקוף לה רב נחמן בר יצחק, אלא מעתה,نبي אלקנה אביו של שמואל הנבαι דרבנן יוליך אלקנה אחרי אשתו, וכןنبي אלשע הנבאי דרבנן בשבא האשה השומונית לבשר לו על מותה בנה מליכסבד' (ויקם וילך אחורייה), וכי נמי הכוונה אהורייה ממש, וראי אין לפרש בר, שהרי אלקנה ואלישע היה נבאים. אלא ודאי הכוונה שם שללוכו אחרי דרבנן ואחרי עצה, אם כן הכא נמי לגבי מונח, יש לפרש שהלוכו אחרי דרבנן ואחרי עצה, ואין מכאן הוכחה שעם הארץ היה. מוסיפה הגمرا: אמר רב אש, ולמן דקאמ' רב נחמן שמנוח עם הארץ היה הילך אחר אשתו ממש, אם כן אפיו כי רב נמי לא קרא – לא למד ולא ידע אפיו את פשותו של מקרה שלומדים התינוקות בבית רבנן, שנאמר בהילכת רבקה עם אליעזר רבקה שם

ומביבאה הגמורה בריתותא, ממנה נלמד שעריך לעבד את ה' אף מתרון יstorim קשים: **הנני רבנן**, **פעם אחת גורה מקלות רומי חישעה שלא'** ועסוקו **ישראל בתורה**. באוטו ונן **בָא** החכם פפוס בון יהודת, וכמצאו **לרבינו עקיבא שחתה מקרול קחלות ברבים ועוסק בתורה**. אמר ליה פפוס בן יהודת, **אי אתה מתירא מפני המכחות שעינישו**. השיב ואמר לו רבי עקיבא, **אמשלו?** **קד משל**, **למה תרברר הדמתה**, **לשועל שרה מהלך על נב נגלה,** **וילא דגיטים שרוי מתרבצים** ובוחרים מפקום **למקום**, אמר לך, **מנני מה אטם בודחים.** אמרו **לו**, **מן פניהם הרשות שמכיאין עליינו בני אדם**, שלא יתפסנו. אמר **להם**, **האם רצונכם שתעלול לשבחה ונדור אני ואתם יהודיו בשם שדרו אבותיכם עם אבותינו, וכרך תינצלו מן הרשותן**. וכונתו היה שיעלו ליבשה וטרופט. אמרו לו, **ובו אתה הוא שאומרים עילך'** שאתהה הפקח **שבחיותו**, הרי לא **פקח אתה אלא טפש אתה**, ומזה **כעת**, **בשאנו בקבוקם היוננו** – בטור המים שם חינו, בכל זאת **אננו מהיראן** שמא לא עצליך לרבות ולהונצל, אם נודה **ביבשה שעילא** מקרים מיתתנן, על **אתה בפה ובפה** שלא נצlich להונצל. והמנשעל על **ישראל**, **שאנו אנחנו צרכיכים לדון כל וחומר מעין זה** ומה עבשין, **בעת שאנו זושים ועוסקים בתורה שבחות ביה** (**בריטם ל' ב' ה' הו**) **חייב ואורה מיט'** – שההוראה מביאה אורק' מים לארם, אבל ואת **בר' אנו מתייראים שלא נצlich להונצל מיד שונאיינו, אם אנו הולכים ומבטלים ממנה – מן התורה**, על **אתה בפה ובפה** שלא נצילה **להונצל** מידם.

ממשיכה הבריתותא: אמרו חכמים, לא **חו יטם מועטים מוארו** ויכוח בין רבי עקיבא לפפוס, עד **שתפקידו הרומיים לרבי עקיבא וחבשו** – ואסרו אותו **בבית האסורי**, ו**תפסו גם למפוזן** **ויהירה** מאייז סיבה אחרת ו**חבשו** **אלון**. אמר לו רבי עקיבא, **פפוס, מי היכיר לךן – מה עשית שבגלל והנתפסת.** אמר ליה **פפוס, אשירך רבי עקיבא שנטפסת בגל שמרת נפשך על דבריך תורה**, ואוי לו **לפפוס שנחטפס על דברים בטלים**.

ממשיכה הבריתותא: **בשעה שהוציאו את רבי עקיבא להרונית, יונן קריית שמע היה, והוא סורקים את בשרו במסרקות של ברול להימתו מזור טורים, והוא רבי עקיבא מקבל אליו עול מלכות שמים – קורא קריית שמע. אמר לו תלמידין, ריבינה, וכי עד פאן עריך אדם למסור נפשו עבור קיום מצוה. אמר לך, **כל ימי חייתי מצעער על פסוק זה (דברים י"ה ו/or נפשך)**, **מןנו נטול את נשמה**.**

נלמד שעריך לאחוב את ה' **אפיקו** **בשעה שהוא נוטל את נשמה**. **אפיקו** **בלבי, מתי יבא ליר מעשה של מזווה שידה מתוך מסירות נפש ואקימנג**, **ועבשו שבא ליר מעשה כוה האם לא אקימנו**. **היה רבי עקיבא פאריך פתיחת א'חד'** **שבפסוק הראשון של קריית שמע, עד שצירה נשמטה באמורו 'א'חד'**. **יצתה בת קול ואמרה,** **אשירך רבי עקיבא, שצאה נשמטה בא'חד'**. **בראותם את מיתתו,** **אמרו לאבבי השרת לפני קדוש ברוך הוא ברמיה**, וכי זו גורה מקהל – **ובוחר אני להיות מלאה שmittot מגיעה להם מיד ה'** **בשכבות על מיטותם**, **ואף רבי עקיבא היה ראוי לו להתבוא מיתתו** **מידה**, **ולא מידי בשודם**. אמר לךם הקדוש ברוך הוא, על רבי עקיבא **בתחייהם** – **חולקם בחיה העולם הבא.** **יצתה בת קול ואמרה,** **אשירך ר' נגנ' שע' המורת**, **שהוא שניינו במשנה:** **לא יקל אדם את ראשו בגנ' שע' המורת**, **מכוון נגנ' בית קדרשי קדרשים וכו'.**

הגמורה מביאה בריתותא בעוני פירושו של פוסק זה: **תניא, רבי אליעזר אומר, אם נאמר (שה) 'בכל נפשך' ל מה נאמר גם 'בכל מארך'**, **ואם נאמר 'בכל מארך'?** **פחה נאפר גם 'בכל נפשך'**, הרי מן הרואי שתכתבו התורה את החביב עליו ביותר הנפש או הממון, **ונלמד بكل וחומר**, **אם שכך שעריך למסור גם דבר צרך האדם למסור על אהבתה**, **כל שכך שעריך החביב עליו ביותר שהוא פחדות החביב עליו**. **אלא לפיכך הזכיר את שנייהם, לומר לך, אם יש לך אדם שגנ'ו חביב עלייו יותר מממוני**, **לבך נאמר 'בכל נפשך'**, **ואם יש לך אדם שגנ'ו חביב עלייו יותר מגנ'ו**, **לבך נאמר 'בכל מארך'**. **ורבי עקיבא אומר, כוונת כתוב 'בכל נפשך'**, שעריך לאחוב את ה' **אפיקו** **נותל את נפשך**.

הריאה שואבת להוכחה, מבעד לדופני הכרס, **כל מני משקון מרה ומינחתו** – ומשקיטה אותו מן הкус. **הטהול שוחק**, **הקרבקו** **טוען את כל מיני המאבל**. **הקביה יוננה** – מביאה شيئا על האדם. **אף געוז** – החותם מquiz את האדם משנתו. **געוז היישן ווישן הגעוז** – אם התחלפו תפקידיהם, שהקובבה מקיצה את האדם משנתו והאף מביא עליו شيئا ואינו נעור כי אם בקשוי, אז השתבשה הקיבה בלבד וنمצא **שניהם גוזדים** – **ונמייניהם גוזדים** – **ואינו ישן כלל, מיד הוא מת**. **עוד בעני היצרים שבדאים:** **תניא, רבי יוסי היגלייל אומר**, **אדריקום, ציר טוב שטפנן** – מושל בהם ומונציג אותם, **שנאמר בדור המלך שהיה צדיק לילבי קרבב' (תהלים ט כב), ונדרש חיל'** מלשון מה, **כלומר, יציר הרע שבבל נחשב כמו**, מפני שאני מוגבר עליו ואני יכול להסתהני והרשעים, **ציר רע שטפנן** – מושל בהם ומונציג אותם, **לפי עניין נאפר עילוי דוד (שם לו) יאמ פשע לרשע, בקרב לבני, אין פחד אליהם לניד עניין**, **כלומר, וחשוב אני בקרב לבני ואומר, שהפשע – יציר הרע נאומר וראש שיחידל מלפוח מפני קרבב'.** **הרי שיחידר קרע מנהיג את הרשות להרוויזין עד שירותו ממנה** **לגמריו הփחד מוצרו**, והביגנים – **אללו שאינם צדיקים גמורים, זה וזה שופטן** – **לפערימים הירץ הטוב מבנהם ולפערימים היצר הרע, שנאמר שם כת לא** **בכי עמד לימי אביו להושיע משפטיו נפשו**, **ושם שמע מלשון רבים שבתייבת שפטין**, **שש לאדם זה שני שופטים לנפשו**. **היציר הטוב והיצר הרע, והකב' הזה עמד לימיינו להושיעו**.

אמר (רבא) [רבפה], בון ננו נחששים לבייניהם. אמר ליה אבוי תלמידו, אם כן, לא **שבק פר נוי לכל ברה** – **הרב לא משאיר לכל הבריות כותה לחיות**. כי אם אפלו רבה אינו נהשכ צדיק גמור, נמצוא שאין צדיק גמור בעולם, ואיך יוכל העולם להתקיים.

מיירנות נספות בענן צדיקים וושיעים: **יאמר רבא, לא איברי עלמא אלא לרשי עמו או צדיק גמור גמור** – לא נבראו טובות ותענויג העולם **העולם הזה והעולם הבא אלא ליצורם של רשעים גמורים או צדיקים גמורים**. כי הנאות העולם הזה מיודיעות לרשעים, שכן להם חלק בעולם הבא ואת השכר על מעשים טובים שעשו אריכים ליטול בעולם הזה בלבד, והנותן העולם הבא מיעודות לצדיקים, שכן בראכון ליהנות מהעולם הזה כלום ונוטלים שכבר מצוותיהם בעולם הבא בלבד.

עד אמර רבא, לידע איןש לנפשיה – **צrik האדם לבחון עצמו ולדעת אם צדיק גמור הא**, אם לאו – או שאינו צדיק גמור.

אמר רב, לא איברי עלמא – לא נבראו טובות ותענויג העולם הזה והעולם הבא **אלא לצורך אחאב בן עמרוי ולבי חנינא בן דוסא**. **שכן לאחאב בן עמרוי שהיה רשות גמור, בראש הקב'ה** את טובות העולם הזה לשלם לו שכבר על מעשים טובים שעשה, ולרב' חנינא **בן דוסא** שהיה רשות גמור, בראש הקב'ה את טובות העולם ה'ה' **הבא לשלים לו בו את כל שכבר מצוותיו**.

שנינו נמשנה: **נאמר (בריטם ו/or) 'ואהבת את ה' ו/or נטול את נפשך ובלל נפשך ובבל מארך'**, **וזמשנה לומדת מכאן שחייב למסור נפשו וככל מנמו על אהבתה**.

הגמורה מביאה בריתותא בעוני פירושו של פוסק זה: **תניא, רבי אליעזר אומר, אם נאמר (שה) 'בכל נפשך' ל מה נאמר גם 'בכל מארך'**, **ואם נאמר 'בכל מארך'?** **פחה נאפר גם 'בכל נפשך'**, הרי מן הרואי שתכתבו התורה את החביב עליו ביותר הנפש או הממון, **ונלמד بكل וחומר**, **אם שכך שעריך למסור גם דבר צרך האדם למסור על אהבתה**, **כל שכך שעריך החביב עליו ביותר שהוא פחדות החביב עליו**. **אלא לפיכך הזכיר את שנייהם, לומר לך, אם יש לך אדם שגנ'ו חביב עלייו יותר מממוני**, **לבך נאמר 'בכל נפשך'**, **ואם יש לך אדם שגנ'ו חביב עלייו יותר מגנ'ו**, **לבך נאמר 'בכל מארך'**. **ורבי עקיבא אומר, כוונת כתוב 'בכל נפשך'**, שעריך לאחוב את ה' **אפיקו** **נותל את נפשך**.

ודרום, ואילו חכמים לא אסרו אלא כנגד ירושלים ממש, ולא מן העדרים.

הגמרה מביאה בריחתא נוספת והה מחלוקת התנהאים בישן:

וארורה: **הניא אירח**, הפענה ביהודה, לא יפה בשפירעעו בין מורה ומערב, **אללא לך בין אפנון** ודרום. ובגליל, בין אפנון ודרום אסורה ליפנות, אבל בין מורה ומערב, מותר. ורבבי יוסי מהיר ליפנות בין ביהודה ובין בגליל לכל צד שירצת, כיוון **שיהיה רבבי יוסי אומר, לא**.

אסרו **אללא בזואה** משם את הר הבית, רבבי יהודה חולק עליהם ואומר, **בזומן שבית המקדש קיים**, אסורה ליפנות בכל ארץ יהודה והגיליל כנגד ירושלים, אבל **בזומן שאין בית המקדש קיים**, מותר. ורבבי עקיבא אוסר ליפנות כשאחוורי למורח ופנוי למערב **בכל מקומות**.

מקשחה הגمراה על הברייתא: **הרבי עקיבא שאסר בין מורה ומערב אף במקומות רחוק מירושלים, היינו עדת תנא קמא**, שהרי גם תנא קמא אסר סתום ולא חילך בין מקומות שרואה משם את הר הבית לבין מקום שהוא וואחיה, ומדווע נשנו בברייתא בשתי דעתות שונות.

מורשת הגمراה: **איבא בגיןחו חוויל ארץ**, שתנאי קמא אסר ביהודה ובגליל בלבד, ואילו רבבי עקיבא שאומר **בכל מקומות** בונתו שם בחוץ לארץ אסורה ליפנות כנגד גנד ירושלים.

הגמרה מביאה מעשה, ממנה נלמדת הלכה לענין האיסור ליפנות כנגד ירושלים: ר' ר' הוו שדיין ליה לבני מורה ומערב – הלבנים של בית הכסא שהיה ישוב עלין היז מונחות בראשון והאחד למורח וראשון השני לערב, לבנה אחת בעפנון ולבנה אחת בדרום, ובשושב עלין היז פניו או לדרום. **איל – החלן אבוי**, לך את הלבנים ממוקמן ושדרגנו אפנון ודרום – הניןן בשראשון האחד לעפנון וראשון השני לדרום, באופן שהיושב עלין היז פניו למורח או למערב. ועשה זאת אבוי כיון שבבל נמצאת ממורה לארץ ישראל, וריצה לראות אם יקפיד הרבה להזחין למוקמן הראשון והוא מוכח שסובר הוא רבבי עקיבא שוגם בחוץ לארכן אסור ליפנות כנגד ירושלים, או שמא לא יקפיד להזחין והוא מוכח שסובר הוא בחכמים שמורת לישותן בחוץ לארכן, כאשר על – ננכטן ר' ר' לבית הכסא, **תרצאנחו – ישך ותרקינן** את הלבנים בחורה על מוקמן הראשון, ואטמר, **פאן חי אי דקצאנער לי** – מיהו וה שמצערני, בחריטו ואוטה להחזיר את הלבנים למוקמן הראוי. **אנא ברבי עקיבא סבריא לי**, **דאמר, בכל מקום** שסbor ליפנות רוגד ירושלים. אטפלו רחוייה לארכן.

תניא, אמר רבי עקיבא, פעם אחת נכנסתי אחר רבי יהושע לבית הפסה בארץ יהודה, ולמדתי ממנה שלשה דברים בשסתכלתי כייד הוא נפנה. למדתי שאין גפני בארץ יהודה אפילו בזמננו כייד הוא נפנה. לא מורה מורה בין מורה ומערב, אלא כשירעו מכון בין אפנון ודורם, ולמדתי שאין גפרעין – אין מגלים את הגוף בעודו באופן שפירעו מכון בין מורה ומערב, אלא כשירעו מכון בין אפנון ודורם, ולמדתי שאין גפרעין – אין מגלים את הגוף בעודו עצמן. אמר לייה בן עזאי לרב עקיבא, וכי עד באן – כל קרא העות פניך ברך שהסתנהל בכל אל. אמר לייה רבי עקיבא, הלכota בית הכסה תורה היא, וללמוד אני צריך.

בריתנא נוספה באוטו ענין: תניא, בן עזאי אומר, פעם אחת נכנסתי לאחר רבי עקיבא לቤת הפסה, ולמדתי ממנה שלשה דברים. שאין גפני גפני בין מורה ומערב אלא בין אפנון ודורם, ולמדתי שאין גפערין מאפנון גפערין בימינו אלא בשמאל. אמר לו רבי יהושע, עד באן העות פניך ברך. אמר לו בן עזאי, תורה היא, וללמוד אני צריך.

הגמרה מביאה מעשה בתלמידי נסוף שנכנס אחר רבו למקום של עניות כדי ללימוד מעשיה. רב בהגא על גגא תותיה פורייה דרב ועשרה צרכיו – שמע שדריבר רב שיחוה בטלה עם אשתו וצחק עמה כדי לרוץחה לשמשו, ושימוש מיטתו. אמר לייה – אמר רב בהגא לרב דמי פומיה דאבא בר דלא שרי תבשילא – פיז שלABA דומה באדם רב שלא גמע תבשל מעולם. כלומר, נהוג אתה קולות כזו להאותך עד שאתה נהג באילו מעולם לא שימוש מיטהר. אמר לייה רב לרב בהגא, הכא את, פוק – צא החוצה, דלאו אונרה אונרא – בײַן שאין זו דרך און להוות באן בשעה כזו. אמר לו רב בהגא, הלכות תשמש תורה היא, וללמוד אני צריך.

הגמרה חוזרת לדון בדברי הבריות שאן לקח בימין אלא בשמאלו. מבירתה הגمرا: מפנִי מה אין מקנין בימין אלא בשמאלו.

הגמרה מביאה ארבע דעות בתעם הדבר: אמר רבא, התעם שאן מקנחים בימין, מפנִי שחתורה נתקגה בימין של הקב"ה, שנאמר (דברים לג) 'מיימינו אש רת למו', היינו שהتورה והngrאת אש דתנו ניתנה לנו מיימינו של הקב"ה. הרי שיד ימץ חסוביה יותר, לפיכך אין לעשות בה דבר מגונה. רבכה בר הצע אמר, התעם שאן מקנחים בימין, מפנִי שהיא קדוכה לפה – רילימ לחשיטה להפה, לפיכך צרך שתודה נקיה ביורה. ורב שמעון בן לקיש אמר, התעם שאן מקנחים בימין, מפנִי שקו"ר בה את התפלילן על דיו השניה, לפיכך אין ראוי לבזותה. רב נחמן בר יצחק אמר, התעם שאן מקנחים בימין, מפנִי שפראאה בה טעמי תורה – מפני שנגגו בשעהה אדם לקרווא תורה או להפיטר בנבאי, שעמדו חבירו רואשו ומוליך ידו הימנית באoir לפי צורת הגבהת הקול ומנגנית טעמי המקרא, לפיכך אין לעשות ביד זו דבר מגונה.

ומבאייה הגمرا שגים התנאים נחלקו בענין זה: הטענה. רב איליעזר אומר, התעם שאן מקנחים בימין, מפנִי שאוביל בה. רב יהושע אומר, מפנִי שבותה בה ספרי תורה תפילין ומזוזות. רב עקיבא אומר, מפנִי שפראאה בה טעמי תורה.

עוד בעניין בישעת בבית הכסא: אמר רבינו תנחים בר חנילאי, כל האנונג בבית הפסה, נצול משלשה דברים, והם, מן הנחותים ומן העקרבים ומן הפיקון – והדרים. שככל אלו ורכם להיות בבית הכסא ולוחיק לכל הנכנס לשם, אבל בשseauה צנוע בטהרת הדרי כל התנוועתו בנחת ובשתיקה ואין הנחותים והעקרבים שם ליבם אליו, וגם השדים עליהם מפני מעלה העניות שהם רואים בו. ויש אומרים שהמתנהג בצעינות בית הכסא, אף תולמווי מושבבים עלייו, לפי שאין מוקיים מבהילים אותו בשנותו.

הגמרה מביאה מעשה בענין זה: וזהו בית הפסה דקהה במביראי – מעשה בבית כסא אחד שהיה בעיר טבריה, כי הוא עוזיל ביה כי תרי אפילו בימא מתזוק – שכasher היה נוכנים אליו אפילו שני אנשים ייחדי, ואיפלו בשעות היום, היו נזוקים. אולם רבבי אמר ורבבי אפי

חו עילוי ביה חד וחד לחודיה – היו נוכנים אליו כל אחד מהם לחודה, ולא מותקי – ואף על פי כן לא היו נזוקים. אמר לחו רבנן, לא מסתפקתו – וכי איןכם יראים שמא תינוקו. אמר לחו אמר ורבבי אסי, אנן קבלה גמוריין – לנו יש מסורת שקיבלו מרבוטינו בצד לנוהג בבית הכסא, ואנו סמכים עליה של אלא נינזק, קבלה בית הפסה, אגענותא ושתיקותא – המסורת שקיבלו ענין הנחתה בית הכסא, להיות ענוו ולשתוק שם, ולכן אנו נוכנים לבית הכסא כל אחד לבדו משמו עצנות, שלא יהיה האחד רואה את פירועו של חבריו, וכדי שלא נבא לשוחח זה עם זה. וכן קבלה דיפורי – מסורת מרבותינו כייד לנוהג כשබאים על האדים יוסרים, שתיקותא ומבע רחמי – שלא לבעטabisורים הבאים עליו אלא לקלם בשתייה.

ולבקשرحמים מהקב"ה שישרים מעלי. ובמשה וזה מובואר שבדרך כלל אין השדים מזוקים בבית הכסא אלא למי שנכנס לשם בלבד. הגمرا מביאה מישים, מהם נלמודות כמה עונות לברור את המשעה האזהה: אבוי, מרבייא ליה (אמ'ה) אמריא לטמיע בתריה לביית הפסה – אמרו של אבי היה מגדלת בשביבלושה ומלמדות אותו שילך עמו תמיד, כדי שיכנס אליו בבית הכסא ולא יכנס לשם אבי בלבד.

שואלה האם גמורא ולרביא ליה גדי – ותגדל לו אמר גדי עזם לעזור זה, מודיע גידלה לו שוה. משיבת הגمرا: שער בשער מיחלה. כלומר, השדר של בית הכסא צורתו בשער עזום, ושם יתרחול השדר באוטו שעיר וילך עם אבי לבית הכסא, והוא אמר שמדובר השער שנתחנה לו אמרו. המשעה השנייה: רבא, מקמי דהו רישא – לפני שנעשה ראש ישיבה, בשחה יוצא ליפנות בית הכסא שהוא לו מהורי בותיה.

מקרכקסא ליה בת רב הסדא אמריא בלקניא – היהת בת רב הסדא אשרו של רבא וננתן אגוז בתרוק ספל של נחשות ומקשחת בו, לפי שהשמעות הקול מבירה את הנחשים ואת המזוקים, והוא היה נפנה בגונדה מעבר לבודל מבהוץ. אבל בתר דמלה – לאחר שנעשה ראש ישיבה, והיה ציריך שמריה תיריה מפני המזוקים, כיון ששם מתנקנים בתלמידי כבאים יותר מאשר לבני אדם, עברא ליה בנותא ומגנאה ליה ידא אירישא – עשתה לו חולן בנגד המקום שנפנה בו מהורי הבית, והיתה מוציאיה את ידה מזור הבית דרך החלון ומניחתה על ראשו לשומרו בעת שנפנה שם.

דין הנפנה במוקום שיש אנשים נספסים: אמר עולא, הנוצר ליפנות ויש עמו אדם נספ, אחורי חנוך נפנה מיד ואני ציריך להתרחק ככלום, כיון שהגדר מפסקה בגיןיהם ואין חבירו רואה. ואף על פי שהחברו ישבה עם יפתח. ובבקעה שהיא מקום שדות ואין לו מקום להסתתר שם, מותר ליפנות בשמרתוך כל זמן שטעהפ"ש – ומפניו ואין תברו שטעה, אבל איינו ציריך להתרחק באוטו שחבירו גם לא יראו. יראו. הינו שיש אישור ליפנות דוקא בחבריו רואשו וגס שומע הפתחה, אבל בשוראה ואינו שומע, או בשושמע ואינו רואה, מורה. רעה החולקת: אשי בר נון מתני היב, אחורי חנוך שאין חברו רואה, מותר ליפנות דוקא כל זמן שמרתוך בשערו שטעהפ"ש – ומפניו ואין חבירו רואשו. ובבקעה מותר ליפנות דוקא כל זמן ואין חבירו רואשו, שכשחוא במרקח כה גם לא ישמע אם יפתח. הינו שיש אישור לרשות בין ברואה ובין בשועם בלבד. מקשה הגمرا על אשי בר נון: מיתבי, שנינו בטהורת פ"מ' לג' לגביו שומריו טרוות, שומווים על השם שבבית הדר מפני הפועלים עמי הארץ שלא געו בו וטמאו, שאמם הוצרכו השומרים ליפנות, יוצאיין מפתח בירת הדר ופנין לאחורי חנוך הסוכבה לפתח, וכן מהזורי – והשמון נשאר בחזקת טהרה, שאין חומרים שמא באוטו החמון נכנס עם הארץ ונגע בו. הרי שמורתים ליפנות אחורי הגדר אף שהנמצעאים שם יוכלים לשמעו אם יפתח, שלא כדורי אשי בר נון. מתרצת הגمرا: לדעת אשי בר נון, בשמיון הטהרות הקלו' חכמים על השומרים שלא תרחקו יותר, כיון שצרכיהם לשומרן. אבל שאר אדם ציריך להתרחק עד שלא יישמע חבריו אם יפתח.

חוורת הגمرا ומוקשה על אשי בר נון: לא שמע, שנינו בסיפה של ייחדי, ואיפלו בשעות היום, היו נזוקים. אולם רבבי אמר ורבבי אפי

חו עילוי ביה חד וחד לחודיה – היו נוכנים אליו כל אחד מהם לחודה, ולא מותקי – ואף על פי כן לא היו נזוקים. אמר לחו רבנן, לא מסתפקתו – וכי איןכם יראים שמא תינוקו. אמר לחו אמר ורבבי אסי, אנן קבלה גמוריין – לנו יש מסורת שקיבלו מרבוטינו בצד לנוהג בבית הכסא, ואנו סמכים עליה של אלא נינזק, קבלה בית הפסה, אגענותא ושתיקותא – המסורת שקיבלו ענין הנחתה בית הכסא, להיות ענוו ולשתוק שם, ולכן אנו נוכנים לבית הכסא כל אחד לבדו משמו עצנות, שלא יהיה האחד רואה את פירועו של חבריו, וכדי שלא נבא לשוחח זה עם זה. וכך קבלה דיפורי – מסורת מרבותינו כייד לנוהג כשබאים על האדים יוסרים, שתיקותא ומבע רחמי – שלא לבעטabisורים הבאים עליו אלא לקלם בשתייה.

ולבקשرحמים מהקב"ה שישרים מעלי. ובמשה וזה מובואר שבדרך כלל אין השדים מזוקים בבית הכסא אלא למי שנכנס לשם בלבד. הגمرا מביאה מישים, מהם נלמודות כמה עונות לברור את המשעה האזהה: אבוי, מרבייא ליה (אמ'ה) אמריא לטמיע בתריה לביית הפסה – אמרו של אבי היה מגדלת בשביבלושה ומלמדות אותו שילך עמו תמיד, כדי שיכנס אליו בבית הכסא ולראותו יוכנס לשם אבוי בלבד.

שואלה האם גמורא ולרביא ליה גדי – ותגדל לו אמר גדי עזם לעזור זה, מודיע גידלה לו שוה. משיבת הגمرا: שער בשער מיחלה. כלומר, השדר של בית הכסא צורתו בשער עזום, ושם יתרחול השדר באוטו שעיר וילך עם אבי לבית הכסא, והוא אמר שמדובר השער שנתחנה לו אמרו. המשעה השנייה: רבא, מקמי דהו רישא – לפני שנעשה ראש ישיבה, בשחה יוצא ליפנות בית הכסא שהוא לו מהורי בותיה.

מקרכקסא ליה בת רב הסדא אמריא בלקניא – היהת בת רב הסדא אשרו של רבא וננתן אגוז בתרוק ספל של נחשות ומקשחת בו, לפי שהשמעות הקול מבירה את הנחשים ואת המזוקים, והוא היה נפנה בגונדה מעבר לבודל מבהוץ. אבל בתר דמלה – לאחר שנעשה ראש ישיבה, והיה ציריך שמריה תיריה מפני המזוקים, כיון ששם מתנקנים בתלמידי כבאים יותר מאשר לבני אדם, עברא ליה בנותא ומגנאה ליה ידא אירישא – עשתה לו חולן בנגד המקום שנפנה בו מהורי הבית, והיתה מוציאיה את ידה מזור הבית דרך החלון ומניחתה על ראשו לשומרו בעת שנפנה שם.

דין הנפנה במוקום שיש אנשים נספסים: אמר עולא, הנוצר ליפנות ויש עמו אדם נספ, אחורי חנוך נפנה מיד ואני ציריך להתרחק ככלום, כיון שהגדר מפסקה בגיןיהם ואין חבירו רואה. ואף על פי שהחברו ישבה עם יפתח. ובבקעה שהיא מקום שדות ואין לו מקום להסתתר שם, מותר ליפנות בשמרתוך כל זמן שטעהפ"ש – ומפניו ואין תברו שטעה, אבל איינו ציריך להתרחק באוטו שחבירו גם לא יראו. יראו. הינו שיש אישור ליפנות דוקא בחבריו רואשו וגס שומע הפתחה, אבל בשוראה ואינו שומע, או בשושמע ואינו רואה, מורה. רעה החולקת: אשי בר נון מתני היב, אחורי חנוך שאין חברו רואה, מותר ליפנות דוקא כל זמן שמרתוך בשערו שטעהפ"ש – ומפניו ואין חבירו רואשו. ובבקעה מותר ליפנות דוקא כל זמן ואין חבירו רואשו, שכשחוא במרקח כה גם לא ישמע אם יפתח. הינו שיש אישור לרשות בין ברואה ובין בשועם בלבד. מקשה הגمرا על אשי בר נון: מיתבי, שנינו בטהורת פ"מ' לג' לגביו שומריו טרוות, שומווים על השם שבבית הדר מפני הפועלים עמי הארץ שלא געו בו וטמאו, שאמם הוצרכו השומרים ליפנות, יוצאיין מפתח בירת הדר ופנין לאחורי חנוך הסוכבה לפתח, וכן מהזורי – והשמון נשאר בחזקת טהרה, שאין חומרים שמא באוטו החמון נכנס עם הארץ ונגע בו. הרי שמורתים ליפנות אחורי הגדר אף שהנמצעאים שם יוכלים לשמעו אם יפתח, שלא כדורי אשי בר נון. מתרצת הגمرا: לדעת אשי בר נון, בשמיון הטהרות הקלו' חכמים על השומרים שלא תרחקו יותר, כיון שצרכיהם לשומרן. אבל שאר אדם ציריך להתרחק עד שלא יישמע חבריו אם יפתח.

חו עילוי ביה חד וחד לחודיה – היו נוכנים אליו כל אחד מהם לחודה, ולא מותקי – ואף על פי כן לא היו נזוקים. אמר לחו אמר ורבבי אסי, אנן קבלה גמוריין – לנו יש מסורת שקיבלו מרבוטינו בצד לנוהג בבית הכסא, ואנו סמכים עליה של אלא נינזק, קבלה בית הפסה, אגענותא ושתיקותא – המסורת שקיבלו ענין הנחתה בית הכסא, להיות ענוו ולשתוק שם, ולכן אנו נוכנים לבית הכסא כל אחד לבדו משמו עצנות, שלא יהיה האחד רואה את פירועו של חבריו, וכדי שלא נבא לשוחח זה עם זה. וכך קבלה דיפורי – מסורת מרבותינו כייד לנוהג כשබאים על האדים יוסרים, שתיקותא ומבע רחמי – שלא לבעטabisorim הבאים עליו אלא לקלם בשתייה.

ויהא ציריך להתרחק מביתו וללכת ליפנות בשדה. ומוקח שביללה
 מותר ליפנות במקומות שאסרו ביום. ותו – ועד קושיא, הרי רבא
בימא הוה אילע ער מל – ביום היה הולך עד מרחק של מיל מביתו
 כדי ליפנות, ובלילא אמר ליה לשמעיה, פנו לי דובטא ברכבה
רמגנא – ואילו בלילה היה אומר למשמעיה, הכינו לי מקומות פנוי מבני
 אדם ברחוב העיר ואלך ליפנות שם. **בן אמר** ליה רבי זידא
לשמעיה, חוי מאן דאייא אחורי בית חבריא – ראה מי נמצא
 מאחוריו בית החברים, **דבענן למפני** – מפני שמקשש אני ליפנות שם
 וצריך שייהי המקומות פנוי מאנשים. והלא ברחוב העיר ומאהורי בית
 החברים אי אפשר ליפנות ביום מפני שיראוו, ואף על פי כן הכלבו
 רבא ורבו זירא ליפנות שם בלילה, שלא כמבואר בברייתא.
 מהרצצת הגמורה: לא **תימא** שכונת הבריתא שפינה בלילה במקום
 שפינה ביום, אלא **אימא** שכונתא בדרכך שטפנה פיו, הינו שלא
 יגלה גופו עד שישב, ולא יגלה אלא טפה מאחוריו וטפחים מלפני,
 בדרך שהוא עושה בשווא נפנה ביום. אף שבלילה אי אפשר לארותו
 בחשיכה.
 תירוץ נוסף על הדיסטריה שבין דברי הרא לרב אשי אמר,
אפיקו **תימא** שכונת הבריתא 'במקום שפינה ביום', לא
נצרכה אל לךן זויות – לא הוצרכה הבריתא לומר זאת אלא
 להشمיעונו שנפינה בלילה, אף שהוא בחשיכה, אם יש שם קרן זויות
 צריך ללבת ליפנות שם, בדרך הנפנים ללבת לקרן
 וית להסתתר, ולא פנה במקומות פתוח.
 הגמורה חזרת אל דברי רב, ובמיארה ראה לדברי: גופא, אמר רב
יהודה אמר רב, לעוזם וניחיג אדים את עצמו ליפנות שחרית
 וערית, כדי שלא עצטר לקוביו באמצע היום והלא **אריך**
 להתרחק. **תניא נמי הabi**, בגין עזאי אומר, **השבט ואצא** – קום קודם
 או הר הבוקר ועצה ליפנות, **הערב ואצא** – חכה עד שירד הלילה ועצהשוב
 ליפנות, כדי שלא תתרחק.
 הגמורה מביאה את דרישת הבריתא ובו דין נוסף בענין עשיית ערביות:
משמש חילה בפי הטעבה על ידי אבן קטנה או קיסם, אם יש לך
 צורך לפתח את הנקב כדי להקל על היציאה, ואחר כך شب. ואל
 תשב תחילתה ואחר כך **המשמש**, מפני שביל היושב ואחר כך
משמש, אפקלו עוזני **בשיטים באקסטמיא** שהוא ארץ רוחקה, באני
 עלייו ומוקים לו.
 מבירתה הגמורא, ואילו **אנשי ויתיב** – ואם שכח לשבת תחילתה ואחר כך
משמש,מאי **תקנותה** – מה יעשה להקנתו ולהנצלן מן הכספיים.
 משיבחה הגמורא: כי **קאי ליבא חבי** – כשיקום לאחר עשיית ערביות
 יאמר לך, לא לאי לא – לא תוכלו לי, לא תוכלו לי, לא **תירום**
 ולא **תחתים** – לא הכישוף הנקרא 'תחים' ולא הכישוף הנקרא
הרישי ולא **הרישי דהרשתי** – לא כישופי המכשפים ולא כישופי
 המכשפות. ועל ידי יחש זה נצל מהם.

אותה משנה (שם), **במה ורפקו וחיו טהורין** – כמה מותר לשומרים
 להתרחק ושאר השם בחזקת טהרה, **ברוי שיהא רואו** – רק באופן
 שיכול השומר לראות את עם הארץ אם גע בשמן. וכיון שאין
 השומר יכול להתרחק יותר, על ברוחך אם נוצר ליפנות ואין שם גדר
 מותר לו ליפנות על פני השדה אף על פי שהນמעאים מחוץ לבית הבד
 יבולם לדאותה, שלא לדברי איש בר נתן. מורתת הגמורה לדעת
 איש בר נתן, **שאני אובל טהרות דאקילו בהן** – שונה הוא
 הדבר בשמרת מأكلים טהורים, שהקלו חכמים על השומרים שלא
 יתרחקו יותר כיון שצריכים לשומרם. אבל שאר אדם צריך להתרחק
 עד שלא יהיה חבירו רואו.
 תירוץ נוסף: רב אשי אמר, אין קושיא על איש בר נתן מהטיספה של
 המשנה החיה בטහרות, משום שיש לבאה, **מאי בכל זמן שאוני תברוי**
רואה דקאמבר איש בר נתן, הינו **כל זמן שאוני תברוי רואה** את
פרועו – גilio גופו, אבל לרידיה חוי ליה – אבל הוא רואה את
 חבריו, מפני שאשר גופו אינו צריך להסתיר מעיני חבירו ויובלם
 לראותה זה את זה. ועל פי זה יש לבאר את כוונת המשנה, שהשומרים
 מתרחקים עד שהນמעאים בבית הבד לא יוכלו לראות את פירעם.
 אבל עדיין יכולים להביט הבד משם אל בית הבד ולהמשיך בשמרתם.
 הגמורה מביאה מעשה בענין מעלת העניות בבית הכסא: **ההוא ספנדא דנחתית קמיה דרב נחמן** – מעשה בספנדא שירד להספיד את
 הנפטר ביפוי של רב נחמן, ואמר בהසפדה, הא **אנוע באודחו**
חוות, אמר לך רב נחמן, את עילית בחדיה לביית הפסא ווועת אי
אנוע אי לא – וכי אתה נבנשת עמו לביית הכסא ואנו שען לך אם היה
 צועע או לא. וכיוון שלא נדוע לך אם היה צועע בבית הכסא, אי אפשר
 לך לומר עלייו שעוזה ענוע בדרכיה **תניא, אין קורן צוען**, אלא
לי מישאנוע בביית הפסא.
 שואלת הגמורא: **ורב נחמן, Mai נפקא ליה מניה** – מה איבפת לו
 אם דברי הספנדן נכונים או לא. משיבחה הגמורה: **משום דנגייא, כי שם**
שנפערין בבית דין של מעלה מן **הפטנים** כאשר מספירים עליהם
 בהסתדרם מעשים טובים שלא היו בהם, לפי שדבר זה מוכיח את
 עונותיהם, **ביה נפערין מן הפטניין** האומרים דברים אלו, וכן
 נפרעים מן **העוניין אחריתן** – מכל העוניין אכן אחר המספיד וניכר
 בו שהם מודים בדבר. לפיכך הקפיד רב נחמן שלא להזדהות בדרכיו
 של אותו ספנד, כדי שלא יונש על כר.
 הגמורה מביאה בריתא בענין העניות בבית הכסא לנפנה בלילה:
תנו רבנן, איןוחו אנוע, זה הנטנה בלילה במקום שטפנה ביום.
 בפשטו בונת הבריתא שנפינה בלילה, אף על פי שאי אפשר
 לראותו בחשיכה, צריך להתרחק עד המקום שבו הולך ליפנות שם
 ביום כדי שלא רואו. לפיכך מקשחה הגמורה: **איי – האם** – האם את
 הדבר, והאמיר רב יהודה אמר רב, לעוזם נינהו –riggilo – אדים את
עצמם ליפנות שחרית וערבית – פעם אחת קודם אוור היום ופעם
 נוספת רדת הלילה, כדי שלא עצטר לנקיונו באמצע היום

ניפוח הבطن, וסילון החזה – קילוח מי רגליים שנעקר לצאת ולא יצא,
מבייא את האדם לידי רוקן – חוליו שבו הפנים מוריקות.
הגמרה מביאה מעשה בענין כניסה לבית הכסא כשי שם אדם: רבי אלעזר על ל' ב' מושב שב, חוץ מן קורתה, שהוא ריה לאדם.
(פרסאה) (רומאה), דתיקה – בא לשם רומיyi אחד, דחף את רבי אליעזר על ל' ב' מושב שב, חוץ מן קורתה, שהוא ריה לאדם.
אליעזר ישב במקומו. כס רבי אליעזר גוף – ויצא החוצה. אהא אליעזר וחישב במקומו. כס רבי אליעזר את מה שմבשר
הרומיyi חוץ לגוף, ונחרג. קרי עלייה רבי אליעזר את מה שמשבר
הנבייא לישראל (שעה ג') לאני אהבתך ואתנו אדם תחתיך' גור/
הינו שכארשר ישראל מכובסים לפני הקב"ה, מונך ואחברו אותו
הוא שופך חמונו על הגוים תחתם, יש לדרש פסק זה בפרט על בני
אדום, אל תקרי זיאתן אדם תחתין/, אל' זיאתן אדם תחתין. וכן
היה באוטו רומיyi שנחרג במקומו של רבי אליעזר.
הגמרה מביאה מעשה בענין צניעות בבית הכסא: באשר רוד שאול
אחר רוד כדי להרגו נבס שאל להפנות במערה שבה החבא דוד,
ואמרו לו אגשוי שירוגו את שאול, והוא לא הרגו אלא ברת את בנה
מעילו, ואחר שיצא שאול יצא דוד אחריו ואמר לו (שםואל א' כד י')
'אמיר לרןיך ותחום עלייך' – היהתי יכול להרגך וחסתי עליך. שואלת
הגמרה: וכי היה לו לדוד למור' יאמיר/, יאמירת' מיבעי ליה – היה
ציריך לומר, וכן קשה מודוע אמר' יתחום/, יתחט' מיבעי ליה – היה
ציריך לומר.
משיבת הגמורה: אמר רבי אליעזר, כך אמר לו רוד לשאול, כן
התורה בן הרינה אתה, שורי רודף אתה, שאתה מבקש להריגני,
והתורה אמרה הבה לתרניך השכם לתרנוג, ורשאי אני להריגך, אלא
צניעות שרותך בך היא חסה עלייך שלא אחרוג אוטר.
הגמרה מבארת מודי הצניעות שהיתה בשאול: ומאי ריא העניות
שהיתה בה, דרבנן שם בענין כניסה לאלה הפנות במערה שם (שם א')
יעיבא אל גדרות הצאן על הדרך ושם מעדר, ובא שאול להריך'
את רגלו, ותנא בברייתא בבירור הפסוק, שנכנס שאול גדר לפנים
מן גדר ומערה לפנים ממראה כדי להסתיר את גלילה, ומהמתה שהיה
נענו כל כך לא הרגו דוד. ועוד צניעות היהתה בשאול, שנאמר (שם)
לירקך את רגלו, אמר רבי אליעזר מלמד שפכד על עצמו בגדר
בכופה.
הגמרה דורשת פסקו נסוך שנאמר באוטו ענין: זיקם רוד ויברת את
בנף המעליל אשר לשאול בטל' (שם כד א'), אמר רבי יוסי ברבי חנינא,
כל' המבזה את הבדרים סוף שאינו נהנה מהם, שנאמר מלכים א' א'
'ויחלפלך רוד זקון בא כיימים ויטסותו בגדירם ולא יחם לו',
שמובין שבזיהה את בגדי שאול לא הנהנה מהבדרים בסוף מין.
הגמרה דורשת פסקו נסוך שנאמר בענין רדייפה שאול אחר דוד: דוד
אמר לשאול (שם א' בוט), אם ה' הפשיטה כי ריח מנחה – אם ה'
הוא שהשתית אוותך שתנסה אורי, יקבל את תפליתי להשיב חמותך
מןני. אמר רבי אליעזר, אמר ליה הקורין ברוך הוא לדור, מברת
קורית ליל, אך הרי אני מכשילד בברך שאפיילו תינוקות של בית
רבני יודעים אורי, דרבנן (שםoth ל' י') כי השא את אש בני ישראל
לפקודיהם גנטנו איש בפרק נפשו' גנו', שאין מונתו את ישראל
אליא על ידי ישיתו כל אחד מחוץ השקיל, ומונתו את השקילים לדוד
מניניהם יוציאו את תהיה בהם מגיפה. מיד אחר שהחנינו הקב"ה ביד
הmissiy, יוציאו שטן על ישראל ויסת את דוד למונתו את ישראל¹⁵
(רבנן המשם א' בא), ורבנן (שםואל ב' כד א') ליקת את דוד בחק אמרו
לק' מנה את ישראל, וביוון דמנחיו לא שקל מנייחו בופר –
וכשמנה אותם לא לך מהם בופר, ולכך בא עלייהם המגיפה,
רבנן (שם כד טה) זיתן ה' דרב בושראל מהבקר ועד עת מועד.
הגמרה מבארת מהו עת מועד' שנאמר בפסוק. שואלת הגמורה: מא
– מועד' שבו פסקה המגיפה. משיבת הגמורה: מועד' חנינה –
סביר חנינה – חתנו רבי חנינא משלמה – ממשמו רבי חנינא,
שהיתה המגיפה מעת שותה תחתם בדור בבורקה עד שעת ריקתו –
וירקית דמו על המוחב, וה בונת הפסוק מהבוקר/ רדי רדרוזן – חוליו של

בריתא נוספת של בן עזאי, בענייני שמירת בריאות הגוף: חנינה, בן
עזי אומר, על כל משבב שב, חוץ פון הרכען, מפני שהשכיבה
על הרכען בשאי מוחצתת או מצע חוץ מתחתיו, רעה ריה לאדם.
וכן על כל מושב שב, חוץ מן קורתה, שהוא טיפול ממנה והינוק.
ミינרא של שמואל בענין שמירת הבריאות: אמר שמואל, שנייה
בעמוד תשחר מועליה לגוף באסטמא לפלוא – כמו שמועל ציפוי
של ברול חזק על הברול החלש כדי לחזק. וכן יציאת נקביו בעמוד
תשחר, מועליה לגוף באסטמא לפלוא.
עצות שאמר בר קפרא בענין שמירות הבריאות ועזה: בר קפרא הויה
מובן מילוי בידני – היה מוכר עצות טובות תמורת דיננים. עזה
אחד הדיאו, עד דרבנית, אכול – בעוד רעב, אכול, ואל
תתמהמה עד שתעורר מפרק תאוטה האכילה, כי אז אין המאכל
מייל. עזה שנייה, עד דצחית, שטי – בעוד עצמא, שתה, ואל
תתמהמה עד שתעורר מפרק תאוטה השתיה. עזה שלישית, עד
דרתא קדרה, שפוץ – משל הא, בעוד קדריך רותחת, שפוך את
התבשיל מהותה אל הקערה, ואל תתמהמה עד שתתפרק. ובוונתו
לומר, כשהרגיש צורך ליפנות, אל תשהה את הרעי בגוף אלא תפנה
מיד. ועה רביעית, קרנא קרייא ברומי – בשתשמעו קול תקיעת קרן
בעיר רומי, שהוא סימן שעושים אלו שמחפשים לקנות התאים כדי
להוליכן למקום אחר, בר מובן תאניג, אני דאכוק זיין – אם אתה
בנו של מוכר התאים ואבריך איינו נמצא בבית, הדוחר למוכר את התאי
אבריך בעת, בעוד טובים, ואל תחכה עד שישוב אבריך, כי
בניתים ילו הוקנים לדרכים ולא מיציא אבריך למלי למברך.
הגמרה מביאה מירא בענין הסתכלות במיל שפניה: אמר להו אבוי
לרבנן – לתלמידים שלפניו, כי עיליתו בשכילי דמTHONIA למייפק
ביה בחקלא – כאשר תיכנסו לשביבים הקטנים של העיר מחוואה,
לצאת דרכם אל השורות שמחוץ לעיר, לא תחו לא להק' עיטס ולא
להק' גיא – אל תבישו לא לצר זה ולא השביל, דלמא
יתבי זייןיש וילאו אויר ארעא לאסתטולי בהו – שמא יושבים
שם אנשי ליפנות, ואינו מדריך ארץ להסתכל בהם שנפניהם.
הגמרה מביאה מעשה, וכו' מיבור שאין לדבר בבית הכסא: רב
ספרא על – ונכנסו לביית הפסא לעשות ערבי. אהא רב' אבא וגדר
לייה אבבא – השמייע קול שעילו בעמודו אצל הפתח, לחת סיכון למי
שבפניהם. שכן היו נוהגים, כשהרואה אדם להיכנס לבית הכסא ואינו
יודע אם המקום פניו, הרי הוא משתעל אצל הפתח, ואם נמען אחר
בפניהם היה אף הוא משמעו קול שעילו כדי להודיעו שהוא שם. אבל
רב ספרא לא השתעל חרבה כהוגג, אלא אמר ליה לרבי אבא, ליעול
מר – יבוא אドוני. אמרם רב' אבא ומנו על היבטים כל זמן שהיה רב
ספרא בפניהם. בתר דפתק – אחרי ישיא רב ספרא מוביית הכסא, אמר
לייה רב' אבא, עד השתא לא עילית לשער ובוגרת לך מיל דשער
עדין לא נכנסת לארצם של בני שער הרומיאים, וכבר למדת
לעשות במעשיהם שאינם גנעים בבית הכסא. לאו הב' תון – וכי
לא בר שנינו במשנה מהדי כו), מדוזה – היסק גדול של אש תותה שם
– במחילה שהבר הבהיר, ובית הפסא של בכוד היה שם באותו
מחילה, שכחניס נפניהם בו ולאחר מכן טובלים בבית הטבילה שהיה
שם, ומוחתמים נגנד המודורה של אל' יעטנו. זהה היה בכודו – וזה
הטעם שהיה נקרה בית הכסא של בכוד, שאם מצאו נעל –
שהדרת שלו נעללה, בידוע שיש שם אדם, ומוחתן מלחיכנס עד
שיצא אותו אדם ממש, ואם מצאו פותן, בידיע שאין שם אדם
ובכל הוא להיכנס. אל' מא לאו אויר ארעא הוא – מוכח מכאש שאין
וזרך ארץ לדבר בבית הכסא, ולכן עשו שם דלת לטמין כדי שלא
יצטרך לשאול אם יש שם אדם ויצטרך הלה להשיב לו. ואיך דיבرت
אתה בהיוקן בבית הכסא ואמרת לי'יעול מר.
 מבארת הגמורה מודוע רב ספרא דבר בביית הכסא: והוא (רב ספרא)
סביר, שרבי אבא מאספין הוא לחולות אם לא יכenus מיז, דתניא, רבן
משמעות במליל אויר ארעא, עמוד החזיר – עמוד של רעוי שהחילה
לצאת רוח לגוף וחזה מביא את האדם לידי רדרוזן – חוליו של

(וחוקאל מו ט) 'ובבאה עם הארץ לפניהם' במוועדים' וגוי' הקבא דרך שער צפונן להשענותו יצא ודרך שער גנבה והקבא דרך שער גנבה יצא דרך שער צפוננה, לא ישוב דרך השער אשר בא בו כי נכוון יצא, שככל ישראל שבאו לקים מוצות ראייה היו נכניםם דרך שער אחד ווועצאים מהשער השני.

שינויו במשנה: ודקיקה – יריקה אסורה בהר הבית מקל וחומר. הגמורא דינה בענין ריקקה בהר הבית בזעם הוה ובענין ריקקה בבית הכנסת: אמר רב כי אמר רבבי יהושע בן לוי, כל הרוקק בהר הרים בזעם היה – ולאחר חורבן הביתן, באילו רוקק בפתח ענו של הקדוש ברוך הוא שבכיבול נמצאת שם, כמו שאמר מלכים א' ט^ט (ז' אמרך' שם כר ט). אמר רב כי אמר רבבי יהושע בן לוי שמ כל הרים, ובכל הימים' משמעו אפילו לאחר חורבן הביתן.

אמר רבא, ריקקה בבית הכנסת שרי – מותרת, מידי דתוה אמרנעל – כדין גnilת מנעל, מה – כשם שמגעל בהר הבית אסור ובירית הכנסת מותר, אף ריקקה בהר הבית הוא אסור אבל בבית הכנסת שרי – מותר. מקשת הגמורא: אמר ליה רב פפא לרבא, ואמריו לה – ויש אומרים שאמר רבינו לרבא, אדרילוף – עד שאותה לומד ריקקה מגעל, שדווקא בתנא לרבא, אדרילוף – עד שאותה לומד ריקקה מגעל שאנו בדור ריקקה בדור הבית אסור אבל בבית הכנסת מותר, נילף – נלמד ריקקה בקונדריא, שאף בבית הכנסת אסור.

מתyntaxת הגמורא: אמר ליה רבא, התגא ילייך – לדיד דין ריקקה מגעל, ואת אמרת – אתה אומר שיש למדוד דין ריקקה בקונדריא.

הגמורא מבארת היכן מצאנו שהנתנו למד ריקקה מגעל. שואלת הגמורא: מי ר' ר' – היכן שנינו כן. משיבת הגמורא: ר'תני באarityא, לא יבנום אדם לחר הבית לא במקלו שברילו, ולא במנעלו שברילו, ולא במעוטה הארורים לו בסרניון, ובפנדיינו – ובחוגרה חילולה העשויה לחתה בה מעוטה המופשלת לאחוריין, ולא נישחה קפנדייא, וריקקה אסורה מקל וחומר מגעל, ומה מגעל שאין בו דרכ' בירין, אף על פי כן אמרה תורתה שהתקרב לראות את הסנה הבוער (שותות ג) של נעלך מעל רגילה, ריקקה שהיא דרך בירין לא כל שגן שתאסר בהר הבית. הרי שהנתנו למד ריקקה מגעל.

הבריתא ממשיכה: רב יוסי בר הוויה אומר, אין אדריך למדוד ריקקה בהר הבית בקל וחומר מגעל, אלא בר יש למלומ, הרי הוה אומר (אstor ד) כי אין לבא אל שער הפלך בלבוש שך, ובלא הדברים כל וחומר, ומה שם לגבי שך שאינו קאום, ועוד שאינו אלא לפניהם בשר ודם, אך דין המלכות שאון לבוא בו בשער המלך, ריקקה בהר הבית, שהיא מואספה, ועוד שהיא לפניהם מלך מלכי הפלחים, לא כל שגן שאסורה.

אמר רב פפא לרבא, אנחנו רבינו קאנטיא – אני אני אומת, נימא הקבא לחומרא והקבא לחומרא – נלמד גם כאן (בדור הביתן) לחומרה וגם כאן (בבית הכנסת) לחומרה,

1 שחיטת התמיד, ועוד עת מועד' דהינו עד שעת זריקת דמו, שהו
2 המועד של גמר בעבודת התמיד, שהזוויה מכשירה את הקרבן. רב
3 יוחנן אמר, עד חצות מפש, שתמיד של שחר בשור להקורבה עד
4 חצות, ועוד אותו מן הווא המועד של גמר בעבודת התמיד.
5 הגמורא דורשת פסוק נוסף שנאמר בענין המוגיפה שהיתה אחרי
6 שמנה דוד את ישראל: יאמיר לפלא המשחית בעם, רב עתה הרה
7 ידר' (שם כר ט). אמר רב כי אלעזר, אמר ליה קורוש ברוך הוא
8 למלאך טוב לי רב – ואת האגדול שבחם, שיז' בו ליפרע מכם בטה
9 חומות – שיש בmittתו לכפר על מכמה עונות. באotta שעה מט
10 אכיש' בן ציונה ששלוק ברכובה של בקדדרין.
11 הגמורא דורשת פסוק נוסף שנאמר בענין הנזכר: 'יבתשותה ראה ה'
12 (ז' זנעם' ובר הימים א' כא ט). שואלה הגמורא: מי – מה ראה השם שגורם
13 לו להתנחות. משיבת הגמורא: אמר רב, ראה את יעקב אבינו, דכתיב
14 בראשית לב א' יאמיר יעקב באשר ראמ' ממנה אליהם זה / ומושם
15 שנאמר בעקב לשון ראייה יש לדירוש שראה את יעקב. ושמו אל
16 אמר, אפרה של יצחק ראה, שנאמר בראשית כב א' אליהם וראה לו
17 השה, ומושם שנאמר בו לשון ראייה יש לדירוש שראה אותו. רב
18 יצחק נפקח אמר, בפסוף הפטורים שנחנו לטעו זילקוחת את בפסוף הפטורים מאת
19 הראשון ראה, שנאמר (שמוט לטעו) זילקוחת את בפסוף הפטורים מאת
20 בני ישע' אל' גנו/, והוא כיפור על מין זו. רב יוחנן אמר,
21 בית המקדש ראה, דכתיב (בראשית ב ב) 'בהר ה' ראה'.
22 הגמורא מביאה שנחלקו עוד אמוראים בענין זה: פלגי ב' – נחלקו
23 בוה רב כי יעקב בר אדריך ורב שמאלי בר נחמי, חד – אחדו אמר,
24 בפסוף הפטורים ראה, חד – אחדו אמר, בית המקדש ראה, שנאמר (שם)
25 הגמורא: ומסתברא בבלאן אמר בית המקדש ראה, שנאמר (שם)
26 אשר יאמיר היום בהר ה' ראה'.
27 שנינו במשנה: לא יבנום אדם לחר הבית במקלו וכו' ולא יעשנו
28 קפנדייא. הגמורא מבארת מהו קפנדייא. שואלה הגמורא: מי
29 קפנדייא, משיבת הגמורא: אמר רב רבא, קפנדייא בשמה – כמשמעות
30 שמה. ורב חנא בר אדריך מושמי – ממשמו דרב סמא בריה – בנו
31 דרב מרי אמר, במאן דאמיר אינש – כמו שאמרם האנשיים,
32 ארמקופנא אדרי אוול באה – עד שאני מקיף את שורת הbatis
33 אכנס בהם ל��ער את דרכי, שקפנדייא הוא נוטראקון' אדרמקופנא
34 אדרי.
35 הגמורא דינה בענין קפנדייא בבית הכנסת: אמר רב נחמן אמר רב
36 בר אבות, התגנס לרוח הביתן על מנת שלא לעשווין קפנדייא
37 אלא כדי לשוחות בו, מותר לו ביציאתו לעשווין קפנדייא וליצאת
38 מפתח אחר אף על פי שמקוצר דרכו באה.
39 רב אחוי אמר, אם המקום שבו נבנה בית הכנסת היה שביל
40 מעיקרו – קודם שנבנה בית הכנסת, מותר לעבור בו.
41 אמר רב חלבו אמר רב הונא, התגנס לרוח הביתן על מנת
42 להתפלל, מותר לו ביציאתו לעשווין קפנדייא וליצאת מפתח אחר
43 אף על פי שמקוצר דרכו באה, שכן היו עושים גם בהר הביתן, שנאמר

רבא מבאר שיש לדורש את הפסוק 'עת לעשות' בשני עניינים: אמר רבא, הא קרא – פסק זה אם בא את לדרשו, מרישיה לסייעיה מדריש מפשיפה לרישיה מדריש – אפשר לדרשו מתחילה לסתופו ואפשר לדרשו מוספו לתחילה. ומפרש רבא את דבריו, מרישיה לסייעיה מדריש – כך הוא נדרש כתיבתו, 'עת לעשות לה' – יש לה' מינט העשות משפט ולהעניש את עובי רצונו,מאי טעם – מה הטע שמביא עליהם פורענות, משום שהפרו תורתך. מפשיפה לרישיה מדריש – כך הוא נדרש מוספו לתחילה, עשו רצונך שהפרו תורתך, מאוי עזמא – מה הטע שמספרים את התורה, משום 'עת לעשות לה' – שהוא זמן שצורך לעשות סייג וגורר לשמו של הקדוש ברוך הוא.

הגמרה מביאה ברייתא בעניין 'עת לעשות לה': תניא בבריתא, חיל' תחן אוטר, בשעת הפלגנץ – בשעה שאין חכמי הדור מרכיבים תורה לתלמידים, פור אורה את תורה ונשנה לתלמידים. בשעת המפוזרים – בשעה שהוגולים שבדורם מרכיבים תורה, גומא אורה את תורה ולאחר מכן שרחה ותלמד את התלמידים, שאף זה לבבב שמים לאחוי במידת העונה. אם ראית דור שה תורה חביבה עליו, פור אורה את תורה ולמד לאחרים, ואל וחושש שתחספייך בך, שנאמר (משלי יא כ), יש מפוזר נזק עוז, כלומר לא רק שאינו מפוזיד אלא שנוטף לו עוד, ואם ראית דור שאין התורה חביבה עליו, גומא עת תורה ולאחר תלמידה לאחרים ותטל דברי תורה לבזין, שנאמר עת לעשות לה' הפרו תורתך – יש זמנים שבתוכם צורק להפר את התורה מלמדמה לאחרים.

הגמרה מביאה את דברי בר קפרא בעניין לימוד התורה במקומות שאין לומדים: דריש בר קפרא, זلت – אם ראית סורה בזיל, קבוץ קגה מניה – תקצת ותקנה ממנה, שסופה להתייקר. אתר דילית נבר – במקומות שאין שם איש להורות הורה, תמן חמי נבר – שם תהא איש. אמר אבוי, שמע מינה – מוכחה מדברי בר קפרא דבאתר דילית נבר פון לא תחוי נבר – במקומות שיש סיירה הורה שם לא תהא איש. מקשה הגמורה: פשיטא – הלא פשוט הוא דין, שאין להורות הלכה בפניו (ערובין ס), ועודוע הוצרך אבי ללימוד מותך דברי בר קפרא. מתרצעת הגמורה: לא נזכרה אלא בששניהם שון – לא הוצרך אבי ללימוד מדברי בר קפרא אלא לאופן ששניהם שווים, שאם בא במקומות שיש תלמיד חכם ואינך גדול ממנה אל תיטול עשרה להורות במקומו.

הגמרה מביאה מאמורים נוספים בשם בר קפרא: דריש בר קפרא, איזוחי פרשה קמינה שבל גוף תורה תלינו בה, בכל הריביך דעה והוא ישר ארחותיך (משל י, שבכל מעשיך יהו לשם שמים, ואפלו דברים של רשות, אמר רבא, אפללו לרבר עבירה – אפלו כשתאה בא לעבור עבירה, תן לך לרבר עבירה, ואם אתה עושה כן לצורך מצווה, בגון אלהו בהר הכרמל, עברו עלייה).

ריש בר קפרא, לעילם ליבור אדים את גנו אומות נבקה וכלה, שאלת הגמורה: מה היא אומנות זו. מшибה הגמורה: אמר רב הסדר, מהטה דתלמיות – לרוקם תפרים שרים.

הגמרה מביאה כמה מאמורים ממשו של רב: תניא בבריתא, רבוי אומר, לעולם אל ריבבה אדים רעים בתוך ביתו, שנאמר (משל י כ) עיש רעים לה' התרועע – מי שיש לו הרבה רעים, לבסוף מוריעים לה, שמותקוטע עמהם.

תניא בבריתא, רבוי אומר, מה נסכמה פרשת ניר (במדבר ה י-יא) לפרש סוטה (שם א-כ), לומר לה, שביל הרואה סוטה בקהלות – נסכמה במשנולים אותה ומבייחסים אותה בשעה שמשകים אותה במנחש, יזר עצמן מן הין – יכול על עצמו להרבה רעים, לבסוף מוריעים לה, שכמעט וניטה אשתו.

תניא בבריתא, רבוי אומר, מה נסכמה פרשת ניר (במדבר ה י-יא) – כמשמעותו של תא שבעל קב"ה – אם ראייה לדבר מפסקוק אחר, שהמליך שבא לגדעון בן יואש אמר לו ה' עמד נבר החול, וכי תמי מלך הוא עת לעשות לה' הדר – ראייה זו ותאמיר שהמלך לא בא לשאל בשלומו של גדרען ולא לרברכו אלא אמר לו כן בשליחות הקב"ה לשאו רוחם עמה, תא שמע – בא ושמע ראייה לדעת עצמו, ואין ללמד ממנה, תא שמע – בא ושמע ראייה לרבר מפסקוק אחר, שהמלך שבא לגדעון בן יואש אמר לו ה' עמד נבר החול, – אל תבזה את בזע ותאמיר שמדעתו עשה, אלא למד מזקני ישראל, כי יש להם על מי שיסמכו, ואומר, עת לעשות לה' הדר – ראייה זו סנק בזע לשאל בשם השם.

הגמרה מביאה מעשה בעניין עיבור השנה בחוץ לאرض: אמר ר' רב ספרא, ר'בי אביהו הוה משְׁעִיעַ – היה מספר כה, בשיירד חניא ג' אחוי ר'בי יהושע לעולה, היה מעבר שנים וקובע חורשים בחוץ לא"ר, ושלא כדין עשה, שנינו בסנהדרין (๔) אין מעברים את השווים אלא בהודורה, שנרו אחורי חכמי ארץ ישראל שני תלמידי חכמים, ר'בי יוסי בן בקר וננו בן של' בריה בן קבוצל, כי למחות נידוי, בינו שאה אותם אמר לך, למה באתם, אמרו לך, למדור תורהangan, הכריו [עליהם] חניא, אנשימים תללו גדרוי הדור הם, ואבותיהם שפמו בבויות המקדש, אותן משה שכנינו (וימא י"ז), זכריה בן קבוצל אומר לר' רבנן קורתי לפניו – לפני כהן גדול ביום הכיפורים בספר רנייאל כדי שלא ישן, הרי שמשים בבית המקדש. החזיל הוא מטהמא, והם מטהחים את מה שטימה, הוא אסור והם מתיריהם. הכריו אצלם, אנשימים חללו של שואם הם – שקרים הם, שאמרו שבאו ללמדור תורה והם לא באו אלא לחולוק עלי ולבטל דברי, וטל תחוי הם – אינם יודעים כלום, שהם טועים בהוראותם. אמרו לו, בבר בונית את שמיינו ואמרתם שאנו גודלי הדור, וכי אתה יכול לסחות בבר גורחה ואמרת שאנו אבותינו היי גודלים, וכי אתה יכול לפזרין. אמר לך, מפני מה אני מטהמא ואתם מטהחים, אני אוסר ואתם מתיריהם. אמרו לו, מפני שאתת מעבר שנים וקובע חרדשים בחוץ לא"ר, ואסור על שנותן כן. אמר להם, ותלא עקיבא ג' ותקה מה מעבר שניים וקובע חרדשים בחוץ לא"ר. אמרו לו, הנה – אין לך להיבא ראייה מרבי עקיבא שלא הניתה במצוות בארץ ישראל, ולכן היה מותר לו לעבר שניים בחוץ הארץ. אמר לךם, אף אני לא הנקתי במצוות בארץ ישראל, ומותר לי לעבר שניים בחוץ הארץ. אמרו לו, גדרים שהנחת נחשו תישם בעלי קרבינן, יש להם כוח לנגן אוトル ולדורותך, והם שנרגנו אצלך, וכן אמרו לנו, לבו ואמרו לו בשמנון, אם שומע לדברינו שלא עבר את השווים בחוץ לארץ מומב, ואם לאו תה בגדי.

1 חקינה בריה דרבוי פרנהך אמר ר' בי הונן, ומה נבסכה פרשת סotta
 2 לפרש תרדמות ומעשרות שם ה ט – לומד לך, כל שיש לך
 3 אהומות ומעשרות ואין נותר לך, סוף שניצך לך על ידי
 4 אשთה, שנעשה אשתו סודה וצריך הוא לבוא לבון להשווה מים
 5 מרמים, שנאמר שם, יאש את קדשו לך יתוי – שמעכב את
 6 הקדשים ואינו נהנס לךן, סמיך לך – ובஸוך שם ה יט
 7 ראש איש כי תשטה אשთה, ובתב (שם ה ט) ה'ח'ב' האיש את
 8 אשთה וגוי, להשווה מהמים המרים אצל הכהן. ולא עוד – ולא די
 9 לו במה שנעשה אשתו סודה אלא גם סוף שניצך לךן, שנאמר
 10 ר'איש את קדשו לך יתוי – שיחיו הקדשים לעצמו, וכך נדרש
 11 הפסוק, זאש את קדשו, כלומר שמעכבם בגיןם קדשים שלו
 12 ואינו נהנס לךן, לי יתוי המעשרות, שנעשה עני וצריך ליטול
 13 מעשר עני.
 14 אמר ר' נחמן בר יצחק, ואם נתן לךן לבון, סוף שמטעשר, שנאמר
 15 (שם ה ט) איש אשר ותן לבון לך יתיה – הנתן לךן את מעשרתו
 16 לו יתיה פמון הרבה.
 17 אמר ר' חייא בר בריה מושם (משמו של) ר' אלעזר הקהה
 18 כל המשתק ששם שמים בצערין, שمبرך על הרעה דין האםת/
 19 בופלן לך פרנסת, שנאמר איזוב כב כה, יתיה שדי בצעריך וככוף
 20 תועפת לך – אם היה השם בצדרכך תהייה פרנסתך בפולח. ר' חייא
 21 שמואל בר נחמני אמר, פרנסתו מעופפת לך בצעריך, שפרנסתו
 22 תרדוף אחריה שנאמר (ביבס' תועפות לך?).
 23 אמר ר' טבי אמר ר' בי יאשיה, כל המרפא עצמו מדרבי תורה
 24 אין בו כה לעמוד ביום צרת, שנאמר משילבו' התרפית ביום צרת
 25 אדר בבחלה – אם התרפית מן התורה, לא יחי מלacky השתרת ונתרנס
 26 לך ביום צרתך. אמר ר' אפי ב'r מתנה אמר שמואל, ואפלו'
 27 אם נרפא ממחלה אחת, שבאה לידי ולא חלה תעסך בה, ער כוח,
 28 שנאמר התרפית' מפל מקום, שימוש אף במחלה אחת.

היום נלמד בעזרת ה':

ברכות דף סא

לעולם יהיו דבריו של אדם מועטין לפני הקב"ה (= שיתפלל בקצרה ובכוננה ולא בארהכה ללא כוונה).

דרשות לגבי הנאמר בפסוק "יִשְׁצַר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם" (= ייצור באות י' בפוליה):
לדעת רב נחמן: לרמזו שה' ברא באדם שני יצרים - יוצר טוב ויצר רע. לדעת רבי שמעון בן פז: אווי לי מיצרי (= הקב"ה) - אם אלך אחר עצת היצר הרע, ואוי לי מיצרי - אם לא אשמע לו יטרידני בהרהור עבירה. לדעת רבי ירמיה בן אלעזר: למד שהאדם נברא "דו פרצופים", ככלומר שברא את האדם עם פרצוף אחד מלפניו ופרצוף אחד מאחרויו, ואח"ב חילקו הקב"ה לשניים יוצר את חוה.

נחלקו רב ושמואל במשמעות הפסוק "יִשְׁבַּן ה' אֱלֹהִים אֶת הַצְלָע אֲשֶׁר לֹקַח מִן הָאָדָם לְאַשָּׁה וּבְאַחֲרָה אֶל הָאָדָם": אחד סובר ש"הצלע" הוא פרצוף נוסף שנברא עם האדם, ואח"ב חילקו הקב"ה לשנים כנ"ל, ואחד סובר ש"הצלע" הוא זנב שנברא עם האדם, ואח"ב חתכו הקב"ה ויצר ממנו את חוה.

لدעת האומר ש"הצלע" הוא פרצוף נוסף שנברא עם האדם, מסתבר שהΖכר הילך ראשון. כפי שלמדנו שאסור אדם ללבת אחריו אשה ואפילו היא אשתו.

כל העובר אחרוי אשה בנهر אין לו חלק לעולם הבא, כיון שмагביהה בגדייה שלא ירטבו מהמים.

המרצה מעות (= נתן מطبع מطبع) לאשה מידו לידה כדי להסתבל בה, אפילו יש בידו תורה ומעשים טובים כמו שהיא קיבלה תורה מידו של הקב"ה, לא ינקה מדינה של גיהנום.

לא נברא העולם זהה אלא לרשותים גמורים - ככלומר שאין להם בעולם הבא כלום ומקבלים את שכרם כאן בעולם זהה. ולא נברא העולם הבא אלא לצדיקים גמורים - ככלומר שאינם רוצחים להנות מהעולם הזה ושכרים שמור لهم לעולם הבא.

(המשך בדף הבא ↓)

יעצב והפקה:

"אור הספר הטורני" 052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

(המשך מדף קודם ↑)

למדנו במשנה לעיל שאדם צריך לאהוב את הקב"ה בכל נפשו ובכל מmono שנאמר: "**ואהבת את ה' אלהיך בכל לבך ובכל נפשך ובכל מאדך**". רבי אליעזר מבאר שהפסק בא ללמד שאדם צריך למסור על אהבת ה' את הדבר החביב עליו ביותר: "**בכל נפשך**" בא ללמד שאדם שגופו חביב עליו מmono צריך למסור אפילו את גופו של אהבת ה', ו"**בכל מאדך**" בא ללמד שאדם שmono חביב עליו מגופו צריך למסור אפילו את mono על אהבת ה'. רבי עקיבא מבאר שהפסק מלמד שצריך לאהוב את ה' אפילו אם הוא נוטל את נפשו.

למדנו במשנה לעיל: לא יקל אדם ראשו בנגד השער המזרחי של הר הבית, כיון ששער זה מכון בנגד בית קדש הקדשים (הוסבר לעיל בדף נד). הגمرا מאמרת שдин זה נאמר רק כשהנמצא במקום שיכול לראות שם את הר הבית, וכן הוא רואה, וכשאין גדר שמספיקה בין להר הבית, ובזמן שבית המקדש קיים.

הנפנה (= עושה צרכי) בארץ יהודה לא יפנה בשפנוי למזרח ואחריו למערב או להיפך, כיון שmagala את גופו מלפניו ומאחריו בנגד ירושלים, אלא יפנה בין צפון ודרום (וגם בין צפון לדרום יזהר שלא יפנה לכיוון ירושלים, ראהشرط בדף הבא). ובגיל יפנה בין מזרח ומערב, כיון שם יפנה מצפון לדרום ויגה את גופו מלפניו ומאחריו בנגד ירושלים.

רבי יוסי סובר שהאיסור להיפנות בנגד ירושלים הוא רק כשהנמצא במקום שבו הוא שם את הר הבית, וכשאין גדר שמספיקה בין להר הבית, ובזמן שבית המקדש קיים.

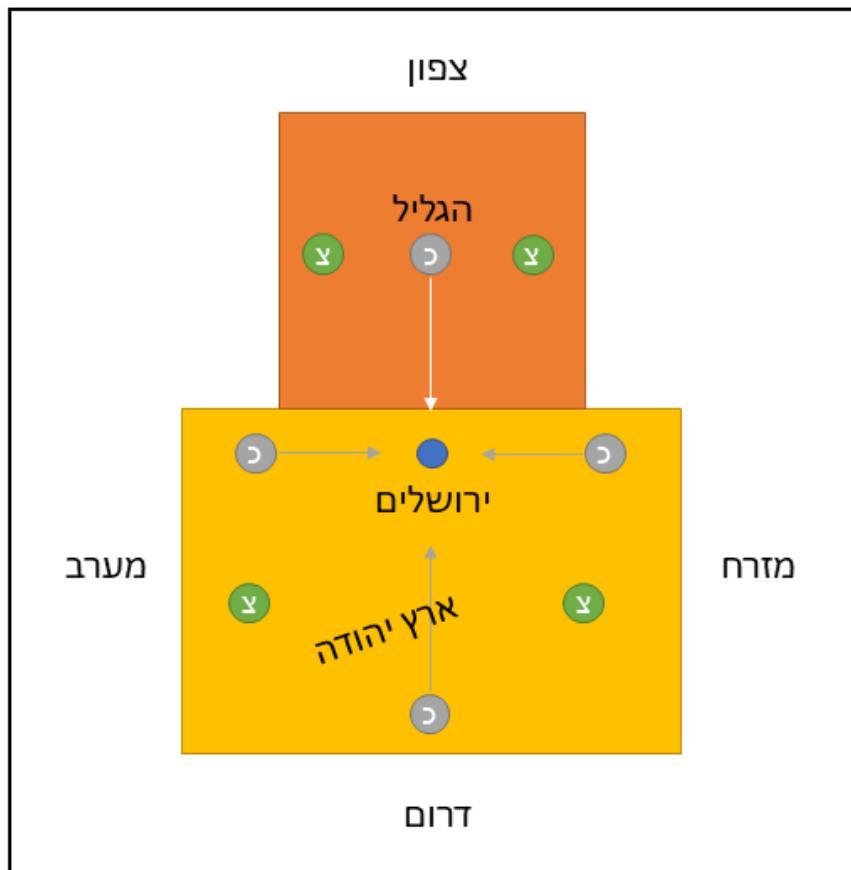
חכמים סוברים שכשהוא בנגד ירושלים ממש אסור גם כשהאינו רואה את הר הבית וגם כשאין בית מקדש.

להלן ההבדל בין הדעה הראשונה לחכמים: לדעה הראשונה גם ב"צדדים" אסור - ככלمر גם במקומות שלא נמצא ממש מול ירושלים אסור להיפנות (ארץ יהודה גם אם הוא לא ממש בין מזרח ומערב, ובגיל גם אם הוא לא ממש בין צפון ודרום), ולדעת חכמים בצדדים מותר כל עוד הוא אינו ממש מול ירושלים.

(↓ להבנת העניין ראהشرط בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

צ = צדדים

צ = ברגדו ממש

היום נלמד בעזרת ה':

ברכות דף סב

הגמרה מספירת על תנאים שנכנסו אחר רבותיהם לבית הבסא, ב כדי ללמד מהם את הלבות בית הבסא. הם למעשה מהם שלושה דברים: 1) אין נפנים בארץ יהודה בין מזרחה למערב. 2) אין מגלים את הגוף בעודו עומד. 3) אין מקנחים ביד ימין אלא ביד שמאל. כמה הסברים לטעם שאין מקנחים ביד ימין: 1. מפני שההתורה נתנה בימין (של הקב"ה). 2. מפני שרגילים להושיטה לפה וצריך שתהייה נקייה. 3. מפני שקשר בה את התפילין. 4. מפני שמסמן בה לבעל קורא את טעמי המקרא. 5. מפני שאוכל בה. 6. מפני שכותבת בה סת"מ.

מעשה ברוב כהנא שנכנס תחת מיטתו של רב כדי ללמד הנהגתו בתשימוש המיטה. כל הצנע בבית הבסא ניצול מנהשים, מעקרבים, ומשדים.

המסורת שקיבלנו בענן צורת הנהגתו בבית הבסא - להיות צנוע ולשתחוק שם. המסורת שקיבלנו בענן יסורים - לא לבעט בהם ולבקש רחמים מהקב"ה שיסירם.

דין הנפנה במקומות שיש בני אדם:

לעת עלא הנפנה מאחוריו גדר אינו צריך להתרחק כלל. ובבקעה (= מקום פתוח) צריך להתרחק למרחק זהה שלא ישמע חברו את עיטשו (של טטה), אבל אינו צריך להתרחק עד שלא יראו אותו. לעת איסי בר נתן מאחוריו גדר צריך להתרחק ב כדי שלא ישמע חברו עיטשו, ובבקעה ב כדי שיחברו לא יראה אותו.

גם לעת איסי בן יהודה שמצריך להתרחק ב כדי שלא ישמע חברו עיטשו - רבנן הקילו באדם שומר על טהרות (שלא יגע בהם עם-הארץ יטמא אותם) שיכול ליפנות מאחוריו הגדר אף שיישמוו את עיטשו. וכן הקילו שם הוא במקום שאין גדר, די לו שיתරחק עד מקום שיכול לראות ממש את עם-הארץ האם הוא נוגע בטהרות.

(המשך בדף הבא ↓)

כשם שביד' של מעלה מעוניינים את המתים על עונותיהם, כך הם מעוניינים את המספריים המתארים על המת דברים טובים שלא היו בו, ואת העוניים אחרים (= המסבירים אותם).

למדנו בבריתא: איזהו צנען? זה הנפנה בלילה למקום שהוא נפנה ביום. כלומר שגם בלילה הוא מתפרק כפי שהוא מתפרק ביום יראווה בני אדם. הגمرا מקשה על דין זה - שהרי למדנו מרוב יהודיה ורבא שלא צריך להתרחק ב"ב בלילה. ואכן למסקנת הגمرا כוונת הבריתא היא - שאדם שנפנה לא יגלה את גבו בלילה (אף שלא רואים אותו) יותר מכפי שmagliho ביום. או שכוונת הבריתא להשミニע לנו שgam בלילה אין לו לפנות במקום פתוח, אלא יפנה בקרן זיות (= מקום מוסתר).

שנינו במסכת תמיד שאין לדבר בבית הבסא: תחת הר הבית הייתה מחילה, ומדורה היהת שם כדי לחמם את הכהנים שטבלו לאחר שעשו זריכיהם הגדולים בבית הבסא. ובית הבסא של בבוד היה שם, וזהו בבודו: ואם הוא נעול סימן שיש שם אדם, אם הוא פתוח סימן שאין שם אדם. מובן שאין לדבר בבית הבסא, ولكن עשו דלת לסימן אם יש שם אדם או לא, כדי שלא יצטרך לשאול.

למדנו במשנה לעיל: לא יכנס אדם להר הבית במקלו וכו' ולא יעשנו קפנדרא. "קפנדרא" משמעותו קיזור דרך, כלומר שלא יקצר את דרכו דרך הר הבית.

הנכנס לבית הכנסת ב כדי לשחות בו מותר לו לעשות קפנדרא, כלומר לצאת בפתח אחר שמקצר את דרכו. הנכנס לבית הכנסת כדי להתפלל מותר (ויש גורסים מצוה) לעשותו קפנדרא, כמו בהר הבית שהיו נכנסים אליו בשער אחד ויצאים משער אחר.

הגمرا דינה האם מותר לركוק בבית הכנסת במזו שמותר להכנס עם געלים לבית הכנסת, או שאסור לדרקון כמו שאסור לעשות קפנדרא בבית הכנסת.

היום נלמד בעזרת ה':

ברכות דף סג

משנה לעיל: כל חותמי ברכות שבמקדש היו אומרים ברוך אתה ה' אלוקי ישראל מן העולם וכו' משקלקל המינים ואמרו אין עולם אלא אחד התקנים שהיו אומרים מן העולם ועד העולם (ביארנו לעיל בדף נד). הגمرا מאמרת שבבית המקדש לא ענו "אמן" אחר המברך, אלא אחר כל ברכה ענו "ברוך שם כבוד מלכותו עולם ועד".

משנה לעיל: והתקים שהוא אדם שואל את שלום חברו בשם, שנאמר והנה بعد בא מביית ללחם ויאמר לקוצרים ה' עמכם וכו' (ביארנו לעיל בדף נד). המשנה הביאה במא פסוקים בראיה לדבר. הגمرا מאמרת מדוע הוצרכה המשנה להביא פסוקים אלה: שאם תאמר שבזע שאל בשם ה' על דעת עצמו ולא לומדים ממנו, יש ראייה מגדר� שמותר לשאול בשם ה' - שהמלאך שנגלה אליו אמר לו: "ה' עמך גבורה ח'ח'יל". ואם תדחה ותאמר שהמלאך לא שאל בשלום גדרון בשם ה' אלא רק בא לבשר לו שהשכינה עימו, יש ראייה מפסוק אחר: "**וְאֵל ְתִבְאֹ בַּי ְזָקָנָה אֲמָמָךְ**" שבזע לא שאל בשם ה' על דעת עצמו אלא למד זאת מזקני ישראל, שנאמר: "עת ליעשות לה' הַפְּרוֹת תֹּרֶתֶךְ" בלוmur שלפעמים מבטלים את דברי התורה כדי לעשות את רצונו של הקב"ה, ומפני שחששו שישבזו שם שמיים לבן תיקנו שיישלו בשם ה'.

ומשה יקח את האهل ונטה לו מחוץ למchnerה:

לאחר חטא העגל בignum וישראל היו מנודים מהקב"ה, אמר משה 'מנודה לרבות מונודה לתלמיד' ונטה את האהל מחוץ למchnerה שנאמר בפרשת כי תשא: "וְמִשְׁנָה יִקַּח אֶת הַאֲكָל זָקָנָה לוֹ מִחוֹצָה קָרְטָק מִן הַמִּחְנָה וְקָרָא לוֹ אָקָל מִזְעֵד". אמר לו הקב"ה: כשם שאני הסברתי לך פניהם כך אתה הסבר פניהם לישראל ותחזור למchnerה.

אמר רבבי אבהו: נאמר שם בפסוק: "**וְשַׁב אֶל הַמִּחְנָה וְמִשְׁרְטוֹן וְהַזְּשֻׁעַ בָּן נָנוּ גָּעֵר לְאַמִּישׁ מִתְּזַעַךְ הַאֲكָל**". אמר הקב"ה למשה - אני בכעס ואתה בכעס, מי יקרב את ישראל? אם אתה מוחיזר את האهل למchnerה - מוטב, ואם לא - יהושע בן נון תלמידך יתמנה במקוםך. זה מה שנאמר "**וְשַׁב אֶל הַמִּחְנָה**", שאכן משה חזר למchnerה.

(המשך בדף הבא ↓)

מעולם לא יצא דבר טוב מפני ה' לבטלה, שהרי ה' אמר למשה שם הוא לא יחוור למחנה הוא ימנה את יהושע תחתיו. ואע"פ שמשה חזר, בכל זאת התמנה יהושע להנחיות את עם ישראל לאחר מות משה.

יברך ה' את בית עוזב אדום בעבור ארון האלוקים:

בספר שמואל מסופר שדוד והעם אשר אותו העלו את ארון הברית מקריית ערים, בדרך שלח עווד את ידו ואח兹 בארון (בשגגה, שלא כדין) וה' המית אותו שם. בעקבות כך דוד פחד להביא אליו את הארון, ושלח אותו אל בית עוזב אדום הגיטי. עוזב אדום בכרם אחד ייבד את הארון, ועקב בכך ה' ברך אותו שאשתו ושמונה כלותיו ילו ששה בכרם אחד תוך שלושה חדרים, שנאמר בדבריו הימים: "...עַמְיָאֵל הַשְׁמִינִי וִשְׁשָׁכֶר הַשְׁבִּיעִי פָּעָלָתִי הַשְׁמִינִי בְּבָרְכוֹ אֱלֹהִים". בולםר שללאחר שהפסוקים שם מפרטים את שמנות בניו של עוזב אדום הפסוק מסיים "כִּי בָרְכוֹ אֱלֹהִים", ולאחר מכן כתוב: "כֹּל אֱלֹהֶם מְבָרְכוּ עַזְבֵּן אֲדָם הַמְּפֻהָה וְבָנָיהם וְאֶחָיוָם אִישׁ חִיל בְּפַתַּח לְעַבְדָּה שְׁשִׁים וָשְׁנִים לְעַבְדָּד אֲדָם" דהיינו שעוזב אדום 62 בניים: 8 בניו המזוכרים לעיל, ועוד 54 שילדו אשתו ושמונה כלותיו להן 9 נשים, בפועל 6 שווה (54).

הימוד היומי לעילוי ונשחתת הרוב שלום אולמן והרב ישראלי זצ"ל

הלכות מורה מקדש

איסור קלות ראש ואיר נפנדים

הקדמה: מצוות עשה ליראה מן המקדש, שאומרה: "ומקdash תיראו" (ויקרא יט, כוב); ולא מן המקדש אתה ירא אלא מפני שאזה על יראתנו¹. חכמים הרחיבו ואסרו קלות ראש אף מחוץ להר הבית.

(ג"ד א') **משנה:** לא יכול אדם את ראשו כנגד שער המזרח (של הר הבית, מחוצה לו), שהוא מכובן כנגד בית קדשי הקדשים (שכל השערים מכובנים זה כנגד זה עד פתח בית קה"ק).

(ס"א ב') אמר רבי אבא בר רבי חייא ברABA: וכי אמר רבי יוחנן, לא אמרו (איסור קלות ראש) אלא מן הצופים (שאפשר לראות שם את הר הבית) ולפניהם, וברואה (שיכול לראות שם, פרט למקום נמור), ובשאי גדר (מפסיק ביןו להר הבית), ובזמן שהשכינה שורה (שבית המקדש קיים).

תניא: (1) הנפנה ביהודה לא יפנה מזרח ומערב (שלא יהיה פורען לפניו שלאחריו מגולה לצד ירושלים), אלא צפון ודרום. ובגליל צפון ודרום אסור, מזרח ומערב מותר. (2) ורבו יוסי מתיר, שהיה רבוי יוסי אומר: לא אסרו אלא ברואה (בית המקדש). (3) רבוי יהודה אומר: בזמן שבית המקדש קיים, אסור. בזמן שאין בית המקדש קיים, מותר. (4) רבוי עקיבא אסור בכל מקום.

(ומקשה) רבוי עקיבא הינו תנא קמא (שאינו מחלק בין רואה לאינו רואה, ובין בהמ"ק קיים או לא!) (ומתרך) אייכא ביןינו חוץ לארץ (לרבי עקיבא אסור גם בחו"ל).

רבה הו שדין היה לבני (לבנים שישב עליהם להיפנות) מזרח ומערב. אצל אבי, שדנהו צפון ודרום (לראות אי סבירה היה כרבי עקיבא אמר בחוץ לארץ נמי קפידין עליה דAMILTA). על הרבה תרצתנו. אמר: מאן האיך מצער לי? אני כרבי עקיבא סבירא לי, אמר בכל מקום אסור.

שיטות הראשונים

איסור התפנות כנגד ירושלים: פסקו רוב הראשונים כרבי עקיבא, שאסור לעולם להתפנות בין מזרח למערב, וגם בחוץ לארץ, וכדפסק רביה², ומותר רק בין צפון לדרום. ודעת היראים שאין הלכה כרבי עקיבא אלא כרבי יהודה³. והשוו"ע פסק כרוב הראשונים.

1. רמב"ם (היל' בית הבחירה ז,א).

2. ואבוי דאפייך לבני, לאו משום דעתך דסביר דאי הלכה כר"ע, אלא לראות אם במתכוון סדרם כן רבה, אם לאו.

3. דקאי ר' יוחנן כוותיה, דהא ר' יוחנן ורב ואבוי (דאמר התם דשדיינו ניחליה צפון ודרום), כוללו פליגי עליה.

4. או"ח גה. מקורות - ר"ף (הביא הסוגיא, הרי שנוהג גם בזמן שאין בית מקדש, וגם בחו"ל). רמב"ם (היל' בית הבחירה, ז,ט). סמ"ג (עשין Kasd). אוור זרוע (היל' טהרת ק"ש ותפילה, סי' קל) בשם רבינו חננאל. רא"ש (ס"י כח). רש"ב"א (ד"ה רבוי עקיבא). פסקי ר"ץ (ד"ה תיר הנפנה). יראים (ס"י תפ).

הגילון מבוסס על ספרי "נתבי הילכה" על מסכתות הש"ט:
ב במסכת הרכזת הגאים: הרוב שירה ודבליצקי זצ"ל,
ויבדולחט"א הרוב אשר ויסס
והרב שרייאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הليمוד היומי לעילוי נשמת הרוב שלום אלולין בן הרטיש ישראל זצ"ל

הטלת מי רגלים נגד ירושלים: כתוב הרמב"ם, "וְכָל הַמְטִיל מִים מִן הַצּוֹפִים וְלִפְנֵים - לֹא יִשְׁבֶּן וְפָנֵיו כְּלָפִי הַקְדֵּשׁ, אֶלָּא יַסְלֵךְ הַמְקַדֵּשׁ לְאַצְדִּין" וכן פסק השו"ע.⁵

התפנות בבית כסא עם מחיצות: כתוב הרשב"א, ומיהו בירושלמי מסיים בה, ובלבך מקום שאין שם כותל, כלומר בבקעה; אבל בנתי כסאות שבבית, אין שם קפידה. וכן כתבו רב"ד, Tosfot, ראה, ורא"ש. וכן פסק השו"ע.⁶

האם יש חילוק בין המדיניות השונות: מדברי רש"י נראה שבמדינה שהיא צפונה או דרומה של ארץ ישראל, הדין איפכא, בין צפון לדרום אסור. והרמב"ם כתוב, "אסור לו לאדם ליעולם שיפנה או שיישן בין מזרח למערב, אין ארך לומר ש אין קבוע בין מזרח למערב בכל מקום, מפני שההיכל במערב."

שולחן ערוך

(או"ח, הלכות הנהגת אדם בבוקר, סימן ג)

ה. אם נפנה במקום מגלה שאין בו מחיצות יכו שיהיו פניו לדרום ואחריו לצפון או איפכא, אבל בין מזרח למערב אסור. (ולהטיל מים בכל עניין שר) (בית יוסף בשם הרמב"ם).

ג. המטיל מים מן הצופים ולפניהם (פי' מקום שיכולים ממש לראות הר הבית וממש והלאה אין יכולם לראות) (רש"י)
(לא) ישב ופניו כלפי הקדש, אלא לצפון או לדרום) או יסלק הקדש לאצדין.

5. או"ח ג.ז. ויצא לדבריהם, שאין איסור בהטלת מי רגלים מן הצופים ולהז, אף כשהפניו כלפי הקודש. **אמנם הגר"א** (ס"ק יג, ועי"ש) **נשאר בצד עלי רומב"ם** (והשו"ע) האלו, שכן מן הירושלמי משמע שאוთה מחלוקת הינה גם לגבי המטיל מים, ורבינו עקיבא לשיטתו אסור. ונמצא לדברי הגר"א, שאפילו מן הצופים ולהז, אם פניו כלפי הקודש, אסור בהטלת מי רגלים. והבאיו המשנ"ב (ס"ק יד). וכותב ביה"ל (גה, ד"ה ולהטיל) והמנาง להקל בהשו"ע. ומסתברא דבמקומותינו שהולכים במכנסים ואין דרך את עצמו, גם להגר"א יש להקל. מקורות - רמב"ם (היל' בית הבחירה זט).

6. והרמב"ם כתוב אין קבוע בית הכסא וכו', ומשמע שסבירו שאפילו בית כסא קבוע, שיש לו מחיצות, גם כן אסור. וכן העיר הב"י (וכותב שיש קצת ראייה לזה מעובדא דרביה סדר לבני דמשמע מקום שיש בו כותל הוה מדامر על רבה תרצינהו, ולא שיר לישנא דעתו אלא למקום שיש בו מחיצות, ויש לדוחות, עי"ש).

7. או"ח ג.ה. וכותב המשנ"ב (ס"ק ח) אם יש בו מחיצות, ואפילו רק מחיצה אחת לצד מערב, ישב הצד המchiaה בסמוך לה. (זהינו עכ"פ בתווך ד' אמות) ואחריו למערב כלפי המchiaha ונפנה שם. וכן אם הכותל במזרח יושב בסמוך לה ואחריו למזרח. ויש מחמיין בזה (כן מוכח מהגר"א. שע"צ), מפני שפירעוו לפניו הוא לצד מערב והשכינה במערב. ובמקומות שאפשר, טוב להחמיר. כתוב הפמ"ג דין שיעור לגובה המchiaha רק כל שאין פירעו מגולה, על ידי זה שר. עוד כתוב המשנ"ב (ס"ק ז) שנחקלקו האחرونנים (לפי ההלכה שבמחיצות מותר) האם בחצר בכל עניין שר (ב"י ומג"א), או שחצר אסור באמצעה, בין מזרח למערב, שכן מגולה הוא באותו מקום, אם לא שמקרב עצמו לצד אחד מהכתלים (מהר"י אבוחב, ט"ז ועוד). מקורות - Tosfot (ס"א ב', ד"ה ר' עקיבא). ראה"ש (ס"י כה). רב"ה יהודה שירלייאון (ד"ה ר"ע). רב"ד (הו"ד ברא"ה). ראה"ה (ס"א ב', ד"ה אמר).

8. והב"י (או"ח ג.ה) התקשה, שהיה לו לפרש דהא אסור ליפנות בין מזרח למערב ושורי בין צפון לדרום, הינו בעיר העומדת במצרים של ארץ ישראל דבבל, וככפריש רש"י. אבל עיר העומדת בצפונה של ארץ ישראל, דבבל דגlixir, או אם עומדת בדרומה של ארץ ישראל, הוי איפכא, בין צפון לדרום אסור ובין מזרח למערב מותר, כדיתני תנא קמא בהדי, ובגיל צפון ודרום אסור מזרח ומערב מותר. עי"ש בארכיות. וראה עניינים למשפט. מקורות - רמב"ם (היל' בית הבחירה זט).

הגילון מבוסס על ספרי "נתיב הילכה" על מסכתות הש"ט:
ההסנמת הרובנים הגאונים: הרב שרה ודבליצקי זצ"ל,
ויבנאלחט"א הרוב אשר ויסס
והרב שרייאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרוב שלום אולמן בן הרב ישראלי זצ"ל

תקנת חתימת ברכות במקדש, ושאלות שלום

(נ"א') **משנה:** כל חותמי ברכות שבמקדש (הראשון) היו אומרים עד "העולם" (בסיום של כל ברכה. כגון ברוך אתה ה' אלהי ישראל מן העולם, ברוך חונן הדעת. וכן בכולם). משקלכלו המינימ, ואמרו אין עולם אלא אחד, התקינו (עוזרא וסיעתו) שיהו אומרים "מן העולם ועד העולם" (לומר שני עולמות יש. להוציא מלבד הצדוקים הכהנים בתחיית המתים). (המשך משנה) והתקינו (תקנה נוספת) שיהא אדם שואל את שלום חברו בשם (של הקב"ה, ואינו נחשב כمزולז בכבודו של מקום בשבייל כבוד הבריות שמצויה מפיו שם שמם עליו), שנאמר: "וְהִנֵּה בַּעַז בָּא מִבֵּית לְחַם וַיֹּאמֶר לְקֹצְרִים ה' עַפְךָם וַיֹּאמֶר לוֹ יָבֹרֶךְ ה'" . ואומר?: "(וַיֹּאמֶר אליו מלאך ה' וַיֹּאמֶר אליו) ה' עַמְךָ גָּבֹור הַחִיל". (המשך משנה) ואומר³: "(שֶׁמְעַל אֲבִיךָ זֶה יְלָדֶךָ) וְאֶל תְּבֹזֶבֶן זֶקְנָה אַפְּמָךְ" (למוד מדברי זקני אומתך לעשות מה שראית שעשו הם). ואומר⁴: "עַת לְעַשׂוֹת לְה' הַפָּרוֹת תַּזְרַתְּךָ" . רבינו נתן אומר: הפרו תורהך, משום עת לעשות לה'. (ס"ג א') דרש בר קפרא: איזוהי פרשה קטנה שכל גופו תורה תלוי בה, "בְּכָל דְּרֻכֵּךְ דְּעַהוּ וְהִיא יִשְׁרָאֵרָה תְּרַחְתִּיךְ" . אמר רבא: אפילו לדבר עבריה.

דרש בר קפרא: לעולם לימד אדם את בנו אומנות נקיה וקללה. מה היא? אמר רב חסדא: מחתא דתלמיותא.
תניא: רבוי אומר: לעולם אל ירבה אדם רעים בתורו ביתו, שנאמר: "אִישׁ רָעִים לְהַתְּרַעֵעַ".
תניא: רבוי אומר: אל ימנה אדם אפטורופוס בתורו ביתו, שאלמלי לא מינה פוטיפר את יוסף אפטורופוס בתורו ביתו, לא בא לאותו דבר.

שיטות הראשונים

בכל דרכיך דעהו, אפילו לדבר עבריה: רשי פירש כגון אליו בהר הכרמל, אם צריך מצוה הוא, עברו עליה. הרמב"ם פירש שישים בלבבו אהבת האל והאמונה בו, אפילו בעת המרי והכעס והרוגז, שכל זה הוא יצר הרע. עוד פירוש, אפילו הייתה עבירה בו, מצד מן הצדדים. ובגירסת רבינו יונה תוספת: היינו דammer אינשי, גנבה אףום מחרתתא רחמנא קר⁵.

1. רות בד.
2. שופטים ויב.
3. משליכגב.
4. תהילים קיט, קכו.
5. פעמים שמבטלים דברי תורה כדי לעשות לה. אף זה המתכוין לשואל שלום חברו, זהו רצונו של מקום, שנאמר (תהלים לד, ט): "בְּקַשׁ שְׁלָום וְרַקְפָּהוּ". מותר להפר תורה ולעשות דבר הנראה אסור. רשי⁶.
6. משליכגו. ופירש רבינו יונה: בכל פרט מעשיך, בכל דרך ופעולה, זכרהו והשב אל לבך כי אין לך כוח וכי יכולת בפועל הוא, ואיןנו בידך רק בידך, ותלה בו תקوتך וצפייתך לחסד ה' יתברך. ועל ידי ההרגל הזה, תקבל הנפש המתאpta אל הבטחון. עי"ש עוד.
7. משליכגד.
8. וכן מבואר בדק"ס שכן הגירסה בכת"י (וכן הוא בגירסה בעין יעקב). עי"ש. מקורות - רמב"ם (פירוש המשנה; שמונה פרקים, פ"ה, ד"ה וזה הוא, בהתאם). רבינו יונה (משליכג).

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרוב שלום אורטמן והרב ישראלי זצ"ל

שולחן ערוך

(או"ח, הלכות הנהגת אדם בבוקר, סימן א)

א. ...הגה: שמייתי ה' לנגיד תמיד הוא כלל גדול בתורה ובמעלות הצדיקים אשר הולכים לפני האלים, כי אין ישיבת האדם ותנוועתינו ועסקיינו והוא לבדו בביתו פישיכתו ותנוועתינו ועסקיינו והוא לפני מלך גדול, ולא דברו והרחתבת פיו פרצונו והוא עם אנשי ביתו וקרובי קדבоро במושב המלך, כל שכן בששים האדים אל לבו שהמלך הגדול הקב"ה אשר מלא כל הארץ בבודו עומד עליו ורואה במעשו, כמו שונאמר: אם יסתיר איש במסתירים ואני לא אראנו נאם ה', מיד געיג אליו היראה ומהכנעה ופמד ה' יתפרק ובטלו ממנה תמיד (מורה נבוכים ח"ג כ"ב), ולא יתבישי מפני בני אדם הפליגים עליו בעבודת ה' יתפרק גם בהאנגע לכת. ובשכבות על משכבות ידע לפני מי הוא שוכב, ומיד פשייעור מיטנתו יקום בזריזות לעובזת בוראו יתעללה ויתרומים (טור).

קניין תורה

(ס"ג ב') **תנו רבנן:** כשהנכנסו רבותינו לכרכם ביבנה, היו שם רבבי יהודה ורבי יוסי ורבי נחמה ורבי אליעזר בנו של רבבי יוסי הגלילי... ועוד פתח רבבי יהודה בכבוד תורה ודרש: "הסכת ושמע ישראל היום זהה נהיה לך לה' אללהיך"⁹ הסכת, עשו כתות כתות ועסקו בתורה. לפי שאין התורה נקנית אלא בחבורה;

בדרכי יוסי ברבי חנינא. דאמר רבבי יוסי ברבי חנינא: Mai dktib¹⁰ "חרב אל הבדים ונאלו" חרב על שנוניהם של תלמידי חכמים שיושבים בד בבד ועסקים בתורה. ולא עוד אלא שמטפסים. דבר אחר, "הסכת ושמע ישראל", כתתו עצמכם על דברי תורה;

כదאמר ריש לקיש. דאמר ריש לקיש: מנין שאין דברי תורה מתקיים אלא למי שסמיית עצמו עלייה, שנאמר¹¹: "זאת התורה אדים כי ימות באלהל".

דבר אחר, "הסכת ושמע ישראל", הס ואחר כך כתת¹²;

cdrba, דאמר רבא: לעולם לימוד אדם תורה ואחר כך יהגה (יעין).

אמרדי דברי רבינו ינא: Mai dktib¹³ "כפי מיצח לב יציא חמאה", بما אתה מוצא חמאה של תורה, بما שמקיא חלב שינק משדי אמו עלייה.¹⁴

(ס"ד א') אמר רבבי לוי בר חייא: היוצא מבית הכנסת ונכנס לבית המדרש ועובד בתורה, זוכה ומקבל פני שכינה, שנאמר: "ילכו מחייב אל חיל יראה אל אללים בציון".

9. דברים כז,ט.

10. ירמיהו ג,לו.

11. במדבר יט,יד.

12. שתוק והאזן לשימושת עד שתהא שגורה בפיך, וاع"פ שאינה מיושבת לך. ואח"כ כתנה והקשה עלייה מה שיש לך להקשנות, ותרץ תירוצים עד שתתיישב לך. רשות?!

13. משליל ליל.

14. מירמא דברי אבין הלו: הנפטר מחברו אל יאמר לו לך בשלום, וכו', שמובאות כאן בגמרה, הובאה ב"נתיבי הלכה - מועד קטן", בשלחי המסכת, כ"ט א'.

הגילון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ט:
ההסנמת הרובנים הגאונים: הרב שRNA ורב צדקה זצ"ל
ויבנאל חת"א הרב אשר וייס
 והרב שרייאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי ונשחת הרוב שלום אולמן בן הרב ישראלי זצ"ל

שיטות הראשונים

ערך היגיעה בלימוד התורה: כתוב הרמב"ם: אין דברי תורה מתקיימים במי שמרפה עצמו עליהו, ולא באלו שלומדים מהתורה עדין ומתוך אכילה ושתיה, אלא למי שפממית עצמו עליהו ומצער גופו תמיד, ולא יתנו שנות לעניינו, לעפפניו תנומה. אמרו חכמים דבר רמז: "זאת התורה, אדם כי ימות באלה" (במדבר יט,יד) – אין התורה מתקיימת אלא למי שפממית עצמו באלהי החקמה. וכך אמר שלמה ביחסתו: "התרפתי ביום צרה – צר פחחה" (משלי כד,ו). ועוד אמר: "אף חכמתי עמדה לי" (קהלת ב,ט) – חכמה שלמדתי ב'אף', עמדה לי. אמרו חכמים: ברית כרווית, של היגע בתלמידו בבית הכנסת – לא ב מהרה הוא משכח; וכל היגע בתלמידו בצדעה – מחייבים, שנאמר: "וְאֵת צָנֻעִים חֲכָמָה" (משלי יא,ב). וכל המשמע קולו בשעת תלמידו – תלמידו מתקיים בידו; אבל הקורא בלחש – ב מהרה הוא שוכן.¹⁵

שולחן ערוך

(או"ח, הלכות בית הכנסת, סימן קנה)
א. אחר שיצא מבית הכנסת, ילק לבית המקדש; ויקבע עת למד, ואיריך שאותו עת יהי קבוע שלא יעבירנו אף אם הוא סבור להרווית הרבה.
הגה: ואף מי שאינו יודע למד ילק לבית המקדש ושכר הליכה בידו, או יקבע לו מקום ולמד מעט בימה שיזדע ויחשב בעניינו וכי נס בלבו יראת שמים (הר"י פ"ק ذברות).

הדרן על רוחה וסליקה לה מסכת ברכות

15. כתוב המשנ"ב (קנה, ס"ק ג), חייב אדם ללימוד בכל יום תורה שבכתב שהוא תנ"ך ומשנה וגמר ופוסקים. וב的日子里 שאינם לומדים רק ג' או ד' שעות ביום, לא לימדו בغمра לחוד דבר זה אינו יוצא, אלא צריך שלימוד דוקא גם ספרי פוסקים כל אחד כפי שהgento. עוד כתוב המשנ"ב (ס"ק ז) שצריך האדם ליחד עת קבוע בכל יום שלא יעבירנו בשום פעם. ואםaira לו אוונס שלא היה יכול להשלים הקביעות שלו ביום, היה עליו כמו חוב וישלימו בלילה, וכadamrinen (ערובין ס"ה א) רב אחא בר יעקב יזיף ביום ואפרע בלילה. מקורות – רמב"ם (היל' תלמוד תורה ג,יב).

**הليمוד בעמוד יומי לאנ"ש לחודש אדר א' הוקדש
לזכות ההצלחה ורפואה שלימה של שלום דובער בן חוה
יעל שי'**

ע"י ר' יהושע דארנבויש שי'

*

הקובץ זהה הוקדש

**להרפואה שלימה וקרובה של
שרה בת לוטא שתחי'**

*

